

SLOVENSKA vestnik

Letnik XXVI.

Celovec, petek, 21. maj 1971

Štev. 20 (1505)

Ljudsko štetje - kričeča diskriminacija

avtohtonih mednarodno priznanih manjšin v Avstriji

Popis prebivalstva ali — kakor smo vajeni reči — ljudsko štetje samo na sebi gotovo ni nič slabega. Toda v Avstriji, vsaj na določenih ozemljih, kjer pač poleg večinskega naroda žive tudi drugonarodne skupnosti, je tudi tak popis izpostavljen različnim zlorabam. V gotovem smislu postane del splošnega načrta za postopno ponemčevanje nemških državljanov, to je načrta za sistematično „računsko“ likvidacijo narodnih manjšin. To dokazuje vsa dosedanja zgodovina ljudskih štetij v Avstriji in to potrjujejo posebno zgovorno okoliščini ob letošnjem ljudskem štetju, ki so še bolj kot doslej z vso jasnostjo pokazale: očitna zloraba ljudskega štetja proti narodnim manjšinam ni omejena na razne „zasebne“ akcije, marveč ima ta zloraba tudi in celo pretežno uraden pečat.

Zato ljudsko štetje 1971 pomeni kričečo diskriminacijo manjšin in je v Avstriji, ki se tako rada ponaša s pravno in demokratično ureditvijo, lahko samo v sramoto!

Ne bomo govorili o tem, kako so nemškonacionalni krogi pripravljali „ustrezno vzdušje“ in kako je bil popis dejansko izveden; omejiti se hočemo na uradne diskriminacije in na uradno zlorabo ljudskega štetja proti narodnim manjšinam. Pri tem kar v začetku poudarjamo, da tukaj v morebiten zagovor ali opravičilo ne more biti jaločnega izgovarjanja na „demokratični ustroj“ (kakor se to dogaja v najrazličnejših primerih protislovenskega delovanja organizacij in posameznikov), kajti tokrat je zavestno in načrtno kršenje zakonov in ustave zagrešila oblast sama.

V našem listu smo že ponovno opozorili na diskriminacijski značaj popisnih tiskovin pri letošnjem ljudskem štetju. Očitno zapostavljanje nemških narodnostnih skupin je pomenilo že samo dejstvo, da tiskovine na dvojezičnih ozemljih niso bile dvojezične. S tem je oblast, ki je bila pristojna in odgovorna za izvedbo ljudskega štetja, zavestno kršila določila § 3 člena 7 državne pogodbe! Odgovori, ki so jih prejeli posamezniki na svoje zahteve po dvojezičnih tiskovinah, pa so naravnost klasičen primer licemerstva, ki prihaja do izraza v odnosu do narodnih manjšin v Avstriji. V teh odgovorih so občine, okrajna glavarstva in urad deželne vlade ob iskicevanju na neko odredbo notranjega ministrstva sporočili, da se pri ljudskem štetju smejo uporabljati le tiskovine z nemškim besedilom, vendar bo (poglejte, kako demokratični in širokogrudni smo v Avstriji!) za ljudi, ki nemščine ne obvladajo, po občinih v pomoč „vešč števni organ“. Da je oblast na vseh treh omenjenih ravneh mirne duše kršila določila o slovenskem uradnem jeziku (§ 3 člena 7 državne pogodbe, odlok ravnatelja deželnih uradov in priporočilo deželnega glavarja), ko je na slovenske vloge odgovorila samo v nemškem jeziku, bodi omenjeno le ob robu. V ostalem so občine, okrajna glavarstva in

urad deželne vlade pristojnost in s tem tudi vso odgovornost enostavno prevzeli na državno raven — na Dunaj, ki pa je očitno tako

Seja UO ZSO

Celovec, 19. 5. 1971 — Na današnji seji je Upravni odbor Zveze slovenskih organizacij razpravil po svojem času s strani zveznega kancelarja napovedanem nadaljnjem razgovoru med predstavniki zveze in deželne vlade ter zastopniki manjšin in sklenil tozadevne smerice.

Poleg tega so bili sprejeti še sklepi glede nekaterih konkretnih akcij in je v nadaljnji obsejni razpravi bilo predvsem govora o odnosih med ZSO in levčarsko socialistično in narodnostno-socialno angažirano mladino. Po sklepu se bo razprava o tem vprašanju nadaljevala neposredno s prizadeto mladino, ki po lastni izjavi želi imeti konstruktiven odnos do ZSO.

„vzvišen“, da ni čutil potrebe oz. dolžnosti sploh odgovoriti na te zahteve, kakor tudi ni odgovoril na skupno vlogo obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev, ki sta že pred mnogimi tedni opozorili na diskriminacijski značaj ljudskega štetja.

Kričeč primer diskriminacije narodnih manjšin in njihovih jezikov je predstavljala predvsem tudi oblika povpraševanja po tako imenovanem občevelnem jeziku. Tukaj si je Avstrija namreč dovolila nekaj, kar še sploh nima primere v zgodovini ljudskih štetij, ne v naši državi ne drugod v svetu. Pristojna oblast je posebej priznala samo nemščino, vse druge jezike pa je vrgla v skupen lonec, ki ga je imenovala „andere (auch mehrere Sprachen) und zwar“. S tem je tudi jezike avtohtonih mednarodno priznanih in zaščitenih narodnih manjšin postavila na isto pravno-kvalitetno stopnjo s poljubnim jezikom vsakega le prehodno v Avstriji bivajočega tujca. In še več: kakor je razvidno iz spodnje slike, so bile za tujce (n. pr. turške sezone delavce) na razpolago tiskovine v njihovih jezikih, le za avstrijske državljane slovenske narodnosti ni bilo tiskovin v slovenščini. Kaže, da je oblast spet enkrat ubogljivo ukrepala po želji in zahtevi koroškega Heimatsdiensta in podobnih protislovenskih krogov, ki so že večkrat poudarjali, da ni potrebe po priznanju enakopravnosti jezikom narodnih manjšin, saj vendar vsi avstrijski državljani obvladajo nemščino.

Ob odnosu, ki ga je Avstrija pokazala pri letošnjem ljudskem štetju do narodnih manjšin, je za kulturnega človeka res težko najti izraze, ki bi bili vredni takega početja. To je praksa najhujšega diskriminiranja in zapostavljanja, to

je politika „statističnega“ genocida, ki je toliko bolj vredna najostrejših obsodb, ker prihaja z uradne strani. S tem si je Avstrija pred mednarodno javnostjo sama izstavila spričevalo, da se celo pri ljudskem štetju poslužuje sredstev, ki so zoper duha sodobne politike do manjšin. In tudi pred mednarodno znanostjo je prav tako sama zapravila še zadnji videz znanstvene tehtnosti in verodostojnosti ugotovitev ljudskega štetja, v kolikor se nanašajo na narodnostno ali jezikovno slanje.

Koroški Slovenci zato le ponavljamo, kar smo nedvoumno povedali že pred ljudskim štetjem: da odrekamo veljavnost in priznanje vsakršnim iz kakršnekoli izjave pri ljudskem štetju izvirajočih zaključkov o narodnostnem stanju na Koroškem. Posebej poudarjamo, da rezultati ljudskega štetja nikakor ne morejo služiti kot podlaga za reševanje še odprtih vprašanj člena 7 državne pogodbe. Manjšinskih problemov namreč ni mogoče reševati s številkami in dvomljivimi statistikami; predvsem pa ni mogoče doseči zadovoljljivih rezultatov in s tem res enakopravnega ter mirnega sožitja s prakso, ki se poslužuje kričečih diskriminacij!

VABILO

Dijaki Državne gimnazije za Slovence priredijo v nedeljo, dne 23. maja 1971, ob 14.30 uri v veliki dvorani Delavske zbornice v Celovcu

ŠOLSKO AKADEMIJO

Na sporedu so glasbene in pevske točke, deklamacije in recitacije ter fantovski in dekliski telovadni nastopi z vpletom ritmičnih vaj in plesov ob domačih melodijah.

V žalni komemoraciji se bomo spomnili rajnega prof. dr. Francea Czigana.

V prostorih pred dvorano bodo naši dijaki razstavljali risbe in ročna dela.

Vstopnice dobite v šolski pisarni Državne gimnazije za Slovence in pred prireditvijo pri blagajni.

Vljudno Vas vabijo

učenci, profesorji in ravnatelj
Državne gimnazije za Slovence

V AVSTRIJI:

Dvovrstna pravica!

Za torek prihodnjega tedna (ob 15. uri) je pred okrajnim sodiščem v Celovcu spet razpisana razprava proti slovenskemu srednješolcu Marjanu Šturmu, ki je obdolžen „zlomane poškodbe javne lastnine“, ker je baje sodeloval pri dodajanju slovenskih imen na krajevnih napisih.

Ze ob razpisu prve razprave (ki pa je potem bila odpovedana) smo v našem listu zapisali, da v Avstriji vlada dvovrstna pravica. To ugotovitev ponavljamo in navajamo nekaj primerov:

● Medtem ko v vseh povojnih letih niso bili niti v enem samem primeru izsledeni in kaznovani storilci, ki so razstrelili partizanski spomenik, skrunili grobišča protifašističnih borcev, trgali slovenske napisе in zagrešili nešteto drugih atentatov na Slovence in njihove ustanove, pa se slovenski dijaki, ki je baje enkrat dodal nemškemu krajevnemu napisu še slovensko ime in tako opozoril na neizpolnjeno določilo državne pogodbe, pa se postavi pred sodišče!

● Medtem ko avstrijska sodišča južnotirolske atentatorje (kakor ravno te dni v tako imenovanem Porzscharte-procesu, kjer je šlo za umor štirih oseb) oprostijo kot „junake“, pa se v primeru slovenskega dijaka napravi obtožnica in se ga postavi pred sodišče, čeprav je obdolžen le malenkostnega prestopka!

● Medtem ko so avstrijska sodišča oprostila številne nacistične vojne zločince, ki so sodelovali pri pobijanju nedolžnih žrtev, pa se koroški Slovenec postavi pred sodišče, ker je zahteval pravice, ki jih jamči državna pogodba!

Združeni narodi — katerih članica je tudi Avstrija — so leto 1971 proglasili za „mednarodno leto boja proti rasni in narodnostni diskriminaciji“. Ali navedeni primeri niso očitna diskriminacija?

Avstrija se ponaša, da je pravna država. Toda zgornji primeri dokazujejo, da v Avstriji vlada

dvovrstna pravica!

REPUBLIKA AVSTRIA
REDOVNI POPIS STANOVNIŠTVA DANA
12. MAJA 1971

List ličnih podatka

prezime ime

Adresa: poštanski br. opština politički srez (gradski srez)

ulica (mesto) kučni broj ulaz sprat st

Molimo vas odgovarjati kvadratno jako krstičem označiti.

Ukoliko je potrebno, odgovor napisati u slovnici i to na isprekadanju liniji.

Uputstva za odgovore na pitanja naći ćete u spisku domaćinstva.

Molimo vas pažljivo postupati sa listom i ne izgužvati ga, jer bi trebalo elektronski da se pročita.

Molimo vas odgovore na nemačkom jeziku ispuniti i to samo u original-formularima!

1 Gde ste stanovali na dan 12. 5. 1967? u jednoj ili više kuća

2 Redovno mesto stanovanja (Molimo vas voditi računa o uputstvu koje je na 4. strani u domaćinstvu)

3 Datum rođenja:

4 Mesto rođenja:

Pre nego što ispun.

Österreichische Staatsdruckerei. (G.) L61 13631

AVUSTURYA CUMHURİYETİ
GENEL NÜFUS SAYIMI 12 MAYIS 1971
Hüviyet Belgesi

Republika Austria
Redovni popis stanovništva na dan 12. maj 1971

Spisak domaćinstva

Avusturya Cumhu

12 Mayıs 1971 günü yapılmak muntazam nü

Hüviyet Belgesi

cevaplarınıza gayet

nemačkom jeziku

Üçüncü ev

Doldurmadan evvel lütfen 2'nci

Österreichische Staatsdruckerei. (G.) L61 13631

Pred gradnjo poslopja slovenske gimnazije?

Kakor smo izvedeli, bo v ponedeljek 24. 5. ob 14. uri komisijoniranje za izstavitev gradbenega dovoljenja za gradnjo poslopja slovenske gimnazije v Celovcu.

Z OBČNEGA ZBORA ZVEZE KOROŠKIH PARTIZANOV:

Še smo živi in prisotni kot priče

PROTIFAŠISTIČNEGA BOJA IN ROJSTVA NOVE REPUBLIKE AVSTRIJE

„Danes, na jubilejnim obćnem zboru Zveze koroških partizanov, na dan svobode in miru ter v letu, ki so ga Združeni narodi proglasili za leto boja proti rasni in narodnostni diskriminaciji, smo dolžni glasno opozoriti avstrijsko javnost, da smo kot priče protifašističnega boja in rojstva nove republike Avstrije prisotni, še živi,“ je poudaril predsednik ZKP Karel Prušnik-Gašper v svojem govoru na nedavnem obćnem zboru, o katerem smo obširno poročali že v zadnji številki našega lista. „Če je komu usoda avstrijske republike in slovenskega naroda na Koroškem resnično pri srcu, potem prav gotovo nam, koroškim partizanom, protifašističnim borcem in žrtvam nacističnega nasilja, ki smo doprinesli vse, kar človek lahko stori za napredek, za svoje ljudstvo in za lepšo bodočnost vseh narodov. In če je bodočnost naše mladine komu pri srcu, potem prav gotovo nam, ki smo prelivali kri, da bi mladi narod v miru in boljše živel, kot je bilo usojeno nam.“

Predsednik ZKP je pozval mladino, naj se uči spoznavati zgodovino našega naroda. Vem, je dejal, da vam šola tega na žalost ne nudi. Toda tudi mi smo se svojčas v šoli učili le zgodovino slavnih vojskovodij, zgodovino, ko je bil človek vreden tega imena šele od baronov navzgor. Kljub temu smo spoznali zgodovino svojega ljudstva — po zapušćini velikega Prešerna in Cankarja, iz knjig o kmećkih uporih. Vam mladim, ki ste naša bodočnost, pa je na razpolago dovolj slovenske literature, ki nazorno opisuje polpreteklo zgodovino slovenskega naroda. Študirajte jo in se izobražujte, saj veste, da je znanje najmoćnejše orožje zatiranega in izkorišćanega naroda, da je znanje odloćilni faktor v boju proti suženjstvu in diskriminaciji.

Potem je govornik orisal delovanje Zveze koroških partizanov in omenil predvsem njeno invalidsko komisijo, ki je že mnogim partizanskim invalidom in svojcem padlih partizanov preskrbela zdravljenje v Sloveniji. ZKP skrbi za povezavo med bivšimi soborci; v ta namen prireja tovariška srećanja in izlete v kraje, znane iz narodnoosvobodilnega boja. Vzdržuje najtesnejše delovne stike z odborom koroških partizanov v Ljubljani in z republićkim odborom Zveze združenj borcev Slovenije, ki ji nudi veliko tovariško pomoć. Da bi bila o protifašističnem boju koroških Slovencev obvešćena tudi avstrijska javnost, sodeluje ZKP tudi z dokumentacijskim arhivom avstrijskega odpora na Dunaju. Tudi lani za 25. obletnico osvoboditve izvedeni popis 40 partizanskih grobišč na Koroškem je posredovala omenjeni ustanovi in posameznim protifašistićnim organizacijam v Avstriji, posebej pa še

preko tiska (podatki so bili objavljeni v Slovenskem vestniku in v Koroškem koledarju) obvestila javnost, kako velike so bile žrtve protifašističnega boja na Koroškem in kje so se borile in krvavele partizanske edinice.

Lani je ZKP opremila 19 partizanskih grobišč z lepimi nagrobnimi spomeniki, letos pa bo to delo nadaljevala, da bodo dostojno urejena tudi še ostala grobišća. Za pomoć pri tej akciji se je predsednik Prušnik zahvalil republićskemu odboru ZZB NOV Slovenije, priznanje pa je izrekel tudi avstrijskim javnim službam in župnićskim upravam, da so šle pri delu širokogrudno na rako in se je s tem pokazala zdrava strpnost na Koroškem. Odprto pa je slej ko prej vprašanje ureditve množićnega grobišća v Št. Rupertu pri Velikovcu, kjer je pokopanih 84 borcev za svobodo, in spomenika ob tem grobišču, ki so ga pred mnogimi leti zloćinsko oskrunili še danes nepoznani storilci.

„Šentrupersko grobišće s spomenikom v ćast in slavo padlim za svobodo v borbi proti fašizmu, kjer poleg slovenskih poćivajo tudi avstrijski, jugoslovanski, poljski, ruski in angleški partizani, še vedno ćaka ureditve, zato s tega mesta glasno zahtevamo od deželne vlade, ki je prevzela jamstvo za ureditev grobišća in spomenika, da se konćno v smislu predlogov in zahtev, ki jih je stavila ZKP kot lastnik in upravitelj, uredi grobišće junakov, ki so dali življenje za svobodo Avstrije.“

Z vso upravićenostjo terjamo

da morajo besedam in obljubam slediti dejanja

V zvezi z ureditvijo partizanskih grobišč in spomenikov je predsednik ZKP dejal, da bi bilo konćno treba misliti tudi na ureditev osrednjega spomenika vsem žrtvam fašistićnega nasilja, ljudem, ki so umirali v zaporih, v taborišćih, v izseljenišću; vsem znanim in neznanim žrtvam nacizma bi bilo treba postaviti spomenik. Ugotoviti moramo, je naglasil, da v Celovcu kot „evropskem“ mestu še nimamo spomenika žrtvam fašizma, čeprav so prav v tem mestu bili uradi, ki so upravljali podrućnico koncentracijskega taborišća v Podljubelju in ki so pripravljali ter izvajali zloćinsko izseljevanje koroških Slovencev.

„Mislim, da smo dolžni zgodovini in vsem mednarodnim žrtvam fašizma, ki so na Koroškem zgubili življenje, da jim postavimo spomenik v glavnem mestu dežele. Zato s tega jubilejnega obćnega zbora Zveze koroških partizanov predlagam, da se združio vse organizacije protifašistićnih borcev in žrtv fašizma ter osnujejo pripravljalni odbor za postavitve mednarodnega spomenika žrtvam fašizma v Celovcu. Vsa leta po vojni prihajajo v naše glavno mesto drzavljani Anglije, Francije, Ćeĥoslovaķe, Jugoslavije, Poljske in Sovjetske zveze, torej iz tistih evropskih drzav, katerih drzavljani so tukaj izgubili življenje kot žrtve fašizma — a nimajo kraja, kamor bi mogli položit venca v spomin na svoje mrtve rojake. Prepričan sem, da bo naše glavno mesto še bolj upravićeno nosilo naslov „evropskega“ mesta, Će bo v njem stal spomenik vsem žrtvam, ki so jih evropski narodi doprinesli v dobi fašizma pri nas na Koroškem.“

Ob koncu svojih izjav je predsednik ZKP poudaril, da je iz delovanja Zveze koroških partizanov razvidno, da so bivši partizanski borci aktivno vkljućeni v borbo za narodnostne pravice koroških Slovencev, da podpirajo ZSO in Nsk kot legitimni predstavniki slovenske narodne skupnosti na Koroškem in v njunih zahtevah in boju za izpolnitev mednarodnih obveznosti Avstrije.

Pri tem ZKP od avstrijske demokratićne javnosti in posebej od protifašistićnih organizacij prićakuje podporo v borbi za izpolnitev ćlena 7 drzavne pogodbe in za preprećitev pojavov neonacizma na Koroškem in v Avstriji. Tudi od mednarodnih organizacij bivših borcev ne prićakuje le razumevanja za svojo borbo, marveć tudi praktićno solidarno pomoć. Še posebej pa prićakuje bratsko pomoć od Slovenije in Jugoslavije oz. od slovenske in jugoslovanske organizacije borcev.

„Od deželne in zvezne vlade pa z vso upravićenostjo terjamo, da lepim besedam in obljubam sledijo dejanja. Kajti Će bi bili prisiljeni, da si pravice, ki so nam zajamćene, jemljemo sami, bi to utegnili moćno škodovati miru v deželi in ugledu Avstrije v svetu. Tukaj ne mislimo na dinamit in druge oblike nasilja mislimo na dvojezićne topografske napise, kakršne jućni Tirolci že davno imajo. Kot del slovenskega naroda pa prićakujemo pomoć še posebej tudi od Jugoslavije, ki je kot sopodpisnica avstrijske drzavne pogodbe zagotovila meje in hkrati postala porok za izpolnitev obveznosti, ki jih ima Avstrija do koroških Slovencev.“

POŠIROKEM SVETU

TRST. — V Trstu so se v soboto konćali uradni politićni razgovori med delegacijo republićske konference SZDL Slovenije, ki jo je vodil predsednik Janez Vipotnik, in delegacijo gostiteljev, socialistiće stranke Italije, ki jo je vodil deželni tajnik stranke Gioachino Lucio Tringale. Kot so poudarili v skupnem poročilu, je obisk delegacije iz Slovenije pri deželnem komiteju PSI za Furlanijo-Julijsko krajino potekal v duhu krepitve odnosov med to stranko in SZDL. Obe delegaciji sta med razgovori razpravljali tudi v poloķaju slovenske narodnostne skupine v Italiji in italijanske v Jugoslaviji. Ugotovili sta, da predstavja skrb za rešitev narodnostnih vprašanj stalno nalogo obeh organizacij in sodita, da je narodnostim potrebno zagotoviti zašćito in enakopraven razvoj v duhu demokratićnih in socialistićnih naćel. V teh pogojih so narodnosti konstruktiven dejavnik razvoja demokracije v drzavah, kjer živijo in živa zveza med politićnimi in druķbenimi silami obeh sosednjih dežel.

MOSKVA. — Sovjetski zunanji minister Gromiko in ameriķi veleposlanik v Moskvi Beam sta govorila o moķnostih za vzajemno zmanjšanje vojaških sil v Evropi. Beam je skušal dobiti pojasnila glede izjav, ki jih je tozadevno podal Brežnjev prejšnji teden v Tbilisiju, ko je predlagal, naj bi zaćeli s pogajanj o zmanjšanju števil vojaških ćet v srednji Evropi. Iz Bonna poroćajo, da je nemški kancler Willy Brandt izjavil, da je bila izjava Brežnjeva zelo pomembna ter da zasluķi vso pozornost. Nemški kancler je seveda povezal ta vprašanja s pogajanj o Berlinu. V sredo pa je ameriķi senat razpravljal o predlogu demokratskega voditelja v senatu Mikea Mansfielda, po katerem naj bi letos iz Evrope umaknili polovico vseh ameriķskih vojakov. Predsednik Nixon in zunanji minister sta o tem predlogu izjavila, da bi imel „strahotne posledice“ za ameriķsko zunanjo politiko.

DUNAJ. — Tako imenovani Porzscharte-proces na Dunaju se je v torek konćal s škandalom. Oba jućnotirolska terorista, Petra Kienesbergerja in Egona Kufnerja, je porotno sodišće s petimi proti trem glasovom oprostil. Pri atentatu na Porzscharte so prišli ob življenje 4 italijanski vojaki. V prvem procesu so Kienesbergerja zaradi umora obsodili na sedem let zapor. To sodbo pa so pozneje razveljavili, ker je bilo vrhovno sodišće mnenja, da bi jima morali soditi zaradi zakona o razstrelivu in ne zaradi umora.

KAIRO. — V zadnjih dneh so v Egiptu razen šestih že odstavljenih ministrov odstavili še ok. 300 funkcionarjev. Al Ahram pa je objavil, da so 110 od teh ljudi aretirali in je proti njim uveden sodni postopek. Poroćajo da so odstavljene ćlane vlade in vodstva arabske socialistiće unije premestili iz hišnega pripora v zapor. Predsednik Anuar el Sadat je privolil v zahtevo, da prevzame vrhovno poveljstvo egiptovske policije. Sadat je imenoval tudi že novega naćelnika generalnega štaba, generala el Szalija, medtem ko je postavil Tahsina Bešira za novega vladnega predstavnika za tisk. V Kairu in drugih arabskih prestolnicah pa se govori, da utegne Sadat ponovno vkljućiti v politićno življenje nekatere osebnosti, ki jih je Naser odstranil. Omenjajo nekdanjega podpredsednika Zakarijo Mohiedina in „rdećega majorja“ Haleda Mohiedina, oba bivša ćlana revolucionarnega sveta.

BONN. — Te dni je bil na obisku v Jugoslaviji zahodnonemški prometni minister Georg Leber. V Beogradu ga je sprejel predsednik ZIS Mitja Ribićić. Leber je obiskal tudi Ljubljano, v sredo dopoldne pa si je ogledal koprsko pristanišće.

BEOGRAD. — Na povabilo drzavnega sekretarja za zunanje zadeve Mirka Tepavca je v torek prispela na prvi uradni in prijateljski obisk v Jugoslavijo zunanja ministrica začasne revolucionarne vlade Jućnega Vietnama NGuyen Thi Binhova. Imela je zlasti s svojim gostiteljem Mirkom Tepavcem obsejne pogovore o mednarodnih vprašanjih in o dvostranskem sodelovanju.

NEW YORK. — Ljudska republika Kitajska je zaćela proizvajati novo lovsko letalo po lastnih načrtih, piše New York Times. Letalo ima dva motorja na reaktivni pogon in je podobno sovjetskemu lovcu mig-19.

NEW DELHI. — V srditih spopadih za nadzorstvo nad strateķko pomembnim mostom med Komilo in Ćitagangom v Vzhodnem Pakistanu je 200 pakistanskih vojakov izgubilo življenje. Boji med vladnimi enotami in osvobodilnimi silami so trajali 48 ur.

Tridesetletnica

»Slovenskega poroćevalca«

Pred 30 leti je zaćel redno izhajati „Slovenski poroćevalca“, ki je naznanil Slovence ustanovitev Osvobodilne fronte in potem slovenski narod spremljal skozi vsa leta junaškega narodnoosvobodilnega boja in povojne obnove ter izgradnje domovine. Bogato dedišćino je potem prevzelo „Delo“ kot glasilo Socialistiće zveze delovnega ljudstva Slovenije.

Tridesetletnico „Slovenskega poroćevalca“ in njegovega naslednika „Dela“ so primerno poćastili prejšnji teden s sprejemom, ki so se ga udeleili mnogi visoki predstavniki politićnega in druķbenega življenja, predvsem pa bivši in sedanj sodelavci slovenskega glasila, ki nadaljuje revolucionarno tradicijo „Slovenskega poroćevalca“.

ZE DESETIĆ V LJUBLJANI:

Sejem „Alpe-Adria“

Trenutno je na Gospodarskem razstavišću v Ljubljani jubilejni X. sejem „Alpe-Adria“, ki je bil zadnji soboto odprt v navzoćnosti številnih predstavnikov zlasti iz treh sosednjih dežel Slovenije, Koroķke in Furlanije-Julijske krajine, pa tudi iz raznih drugih drzav, saj je na letošnji jubilejni prireditvi krog sodelujoćih razstavljalcev razširjen že na skupno 14 drzav. Najmoćnejše je zastopana Italija, ki je udelećena s 112 razstavljalci, iz Jugoslavije so 103 razstavljalci, iz Avstrije 69 (od tega 29 iz Koroķke, ki so združeni v kolektivni razstavi), ostali pa prihajajo iz 11 drugih drzav.

Jubilejni sejem je odprl zvezni sekretar za zunanjo trgovino Muhamed Hadžić, ki je med drugim opozoril na bogate moķnosti in potrebe industrijskega sodelovanja med obmejnimi pokrajinami, kar bi nedvomno prispevalo k izboljšanju sedanjega nezadovoljivega stanja v

blagovni menjavi med Jugoslavijo ter Avstrijo in Italijo. Predsednik gospodarske zbornice Slovenije Leopold Krese pa je tudi ob tej priloķnosti naglasil željo po uvedbi maloobmejnega prometa med Jugoslavijo in Avstrijo, kakršen se uspešno razvija med Jugoslavijo in Italijo, medtem ko avstrijska stran doslej ni pokazala zadostnega razumevanja.

Gospodarska zbornica Slovenije je tiste razstavljalce, ki so sodelovali na vseh dosedanjih desetih sejmih „Alpe-Adria“, ob jubilejni sejemski prireditvi poćastila s posebno diplomom in spominskim darilom — kovinskim pečatom s primernim vgraviranim besedilom. Ljubljanski „Gospodarski vestnik“ pa je za letošnji sejem „Alpe-Adria“ izdal obsežno številko, v kateri je v treh jezikih — v slovenščini, nemščini in italijanščini — prikazan razvoj sejma ter podan oris gospodarskih odnosov med Jugoslavijo, Italijo in Avstrijo.

Slovenska izseljenska matica

slavi svoj dvajsetletni jubilej

V Ljubljani je bil v torek Delovanje SIM je zelo pe-
12. redni obćni zbor Sloven- stro in sega od vzdrževanja in gospodarskim razvojem.
ske izseljenske matice, ki je živih stikov med staro domo-
potekal v znamenju dvajset- vino ter izseljenci v svetu mi-
letnega jubileja te za sloven- mo posredovanja slovenskih
ski narod nedvomno po- kulturoumetnićkih dobrin
membne organizacije. Treba Slovencev v drugih drzavah
je namreć upošćevati, da ži- do oskrbovanja tako imeno-
vi danes dobra ćetrtilina Slo- vane ekonomske emigracije.
vencev izven matiće domo- Te naloge ji narekuje pred-
vine; slovenski človek je na- vsem spoznanje, da je tudi
šel začasno ali stalno „novo- do Slovenice, ki živijo v dru-
domovino“ v najrazlićnejših gih drzavah, zelo pomemb-
drzavah sveta in prav Slo- no, da v tujini ohranijo svojo
venska izseljenska matica je narodno zavest. To pa more-
tisti most, ki ga — živećega jo uspešno ohraniti in razvi-
v tujini — veže z njegovo jati le tedaj, Će so povezani
matićno domovino. s svojo matićno domovino, z v svetu.

IŽSEL JE ZBORNİK Z NASLOVOM:

„Koroška in koroški Slovenci“

Založba Obzorja v Mariboru je izdala zbornik poljudnoznanstvenih in leposlovnih spisov „Koroška in koroški Slovenci“. Knjiga, ki jo je ob sodelovanju dr. Janka Pleterškega, dr. Toneta Zorna in dr. Janka Kosa uredil dr. Vladimir Klemenčič, je razdeljena na štiri dele, obsega preko 390 strani in je bogato ilustrirana. Med avtorji knjige najdemo vse vidnejše poznavatelje slovenske koroške problematike. V uvodni besedi poudarja Vladimir Klemenčič, da širjenje kulturne in znanstvene misli med narodi vedno manj zavirajo državne meje in opozarja na veliko zanimanje slovenske mladine za narodnostne probleme zamejskih Slovencev na vsem slovenskem kulturnem prostoru. Med glavnimi pobudniki za izdajo knjige je bil inž. Pavle Žavcer s člani Odbora koroških partizanov.

Številnih avtorjev zbornika gotovo ne moremo posamezno navesti. V geografsko-socialnem delu naj navedemo med avtorji dr. Jakoba Medveda, ki pride v svojem sestavku „Koroško kmetijstvo“ do za-

»Nevarna slovenščina«

Prijetno dobrososedsko vzdušje vlada na Koroškem, predvsem v bližini državne meje. Če govorijo slovensko in imaš morda malo daljše lase, se ti lahko pripeti, da te kar na vsem lepem aretirajo.

Tako se je zgodilo našima dijakoma Franciju Z. in Foltiju S., ki sta v ponedeljek „štopala“ na cesti iz Zahomca v Peče v Ziljski dolini. Franci je bil bos, kar ni nič nenačelnega, saj imamo že maj in je že kar precej vroče; Folti pa ima malo daljše lase, kar danes tudi ni več kaj posebnega. Vendar sta se policajem, ki so privozili mimo v svojem avtu, očitno zdela sumljiva, kajti avto se je ustavil in eden od policajev je naša dijaka vprašal, kaj da počenjata — seveda v uradnem tonu. Odgovorila sta, da pač štopata; toda to sta povedala v slovenskem jeziku in to je izgleda zadostovalo, da so ju pobasali v avto in odpeljali na naslednjo orožniško postajo na Vratih. Na ponovno vprašanje, zakaj delajo to z njima, sta dobila za odgovor, da „slovensko govoreče“ na obmejnem področju aretirajo, ker tukaj govorijo le „windisch“. Po protestih in izraženem razburjenju na orožniški postaji pa jima je službojoči uradnik zagrozil, če ne bosta kmalu tiho, prideta „dol v luknjo“. Seje ko je bila njuna identiteta „uradno ugotovljena“, in menda odstranjen tudi sum, da gre pri obeh dijakih morda za „nevarna elementa“, so ju izpustili. Postala pa sta bogatejša za izkušnjo, kako na našem ozemlju lahko postane slovenščina „nevarna“, če zadene ob uho predstavnika oblasti, ki se n. pr. imenuje — kakor v tem primeru — „službena številka 25.473“.

71

UKANA

PRVA KNJIGA

Wolf je mislil na žensko, ki je zbudila v njem iluzije. Edina, ki ji je prizanesel in mu za to ni bilo žal. Celo vesel je bil, ko ga je prosila, naj ne poruši vsega lepega s tem, da bi jo vzel kot žensko s ceste. Vrnila mu je svetlo vero v žensko, ki jo je spril procesije preračunljivih hoč in cip, ki jih je imel, že skoraj povsem izgubil. Rekla mu je: „Vaša bom ob svidenju. To naju bo povezovalo in napravilo močna.“

Saj je bilo zanj lepše tako, brez česar pa srečanje z drugimi ženskami ni imelo pomena niti veljave. Bila je edini človek, s katerim je govoril tako, kot se je pogovarjal s samim seboj in ni bil v strahu za svoje misli. Zavaljo nje je tvegati vpad v sovražno zaledje in se ga sam udeležiti. Ne more brez nje. To akcijo bo napihnil in razvil in general mu bo pomagal. Že davno je vedel, da tudi velike stvari ne pomenijo nič, če jih ne razvijemo in jih ne obesimo na kolo reklame in propagande. Le tako jo bo obdržal v svoji bližini. Celo za ženo bi jo vzel, še preden jo je postal na tvegano pot, če ga ne bi oviral rasistični kodeks. Če se mu bo posrečilo, bo nadaljeval svoje veliko skrito življenje, ne da bi ga pokopali mali duhovi, ki mu pijejo kri kakor sestradini komarji.

Ko je na vogalu soteske zagledal okrajek brane na sedlu, ga je prevzelo čustvo nestrpnosti. Skozi njegovo za-

pa je v teh sestavkih narisal največjo zgodovino koroških Slovencev. Dr. Fran Vatovec je prispeval razpravo o slovenski časniški in časopisni besedi na Koroškem.

Jezikovno-leposlovnih del prikazuje doprinos koroških Slovencev k slovenski kulturi na tem področju. Dr. Tine Logar razpravlja o slovenskih koroških narečjih kot zgodovinski vezi med Slovenci tostran in onstran Karavank in pošteno razdere neznansvene trditve o nekem samostojnem „vindišarskem“ jeziku na Koroškem. Urbana Jarnika prikaže dr. Anton Slodnjak kot povsem drugega človeka, kot ga nam rišejo nemški sodeželani. Ti ga namreč hvalijo in postavljajo kot vzor človeka, ki je videl v procesu asimilacije nekaj povsem naravnega. Njegove besede o asimilaciji citirajo domala vsi avtorji, ki spregovorijo o koroških Slovencih. V jezikovno-leposlovnem delu najdemo pesmi in prozo vseh koroških pesnikov in pisateljev. Dr. Boris Paternu ob koncu razpravlja o problemu dveh tipov slovenske književnosti s posebnim ozirom na njen koroški del. V četrtem delu knjige je priobčena Spomenica koroških Slovencev zvezni vladi republike Avstrije z dne 11. oktobra 1955 ter karta dr. Vladimira Klemenčiča, ki kaže delež slovenskega prebival-

Levstikove nagrade za mladinsko književnost

V sredo preteklega tedna je Mladinska knjiga v Ljubljani podelila Levstikove nagrade za leto 1970. Ziri-ja za izvirno slovensko leposlovje, ki so jo sestavljali Franček Bohanec, Mitja Mejak in Ivan Minatti, je to priznanje namenila Francetu Forstneriču za delo „Srkač“ in Jožetu Šmitu za pesniško zbirko „Kako bomo umirali“. Likovna žiri-ja v sestavi Zoran Didek, Jože Ciuha in Ivan Potrč je izbrala Iva Seljaka-Copiča ter Marlenko Stupica; prvi je bil nagrajen za izvirne ilustracije v otroškem periodičnem tisku, druga pa za risbe v „Krojačku Hlačku“ Leopolda Suhodolčana ter slikanica „Številke“ in „Babica v cirkusu“. Anton Polnec, Mitja Rotovnik in Marjan Krušic pa so kot ocenjevalci izvirnega poljudnoznanstvenega dela prisodili nagrado Jovanu Hadžiju za „Razvojna pota živalstva“.

vest so brzele podobe njegovih odnosov z njo in mu vzburila kri. Pred njim so drsali žebli okovank mnogih nog in njihov šum je odlašala voda.

Nenadoma se je na pobočju nad njimi potrkjal kamen po skalah in v velikem loku padel v potok ter preklal tišino pohoda. Stotnik je ustavil kolono, da sam ni vedel zakaj, da bi prisluhnil in ugotovil, ali je človek ali žival sprožila kamenje. Na ukano, da hoče premeteni nasprotnik streljati na stoječe in ne na premikajoče se cilje, ni niti pomislil, čeprav je sam pogosto postavljaval zasede. Soteska je molčala. Nekaj mrzlega je lezlo majorju po hrbtu, ko se je ozrl v stene. Skale so bile podobne obrazom s posneto kožo. Drevje po skalovju se je zdelo kot vojaki, ki so se v temi pokazali na okopih. Nehote so strmeli v molčeče pobočje kredastih skal z redkim drevjem in strmeli v blede mesec, ki je zvedavo kugal izza roba. Iz sence skalnatega nosu pa je v sotesko švignila raketa kot razbesnela kača in jih oslepila. Po vsej dolžini je z nedostopnih skal zarjavelo orožje in prve bombe so tleskale mednje. Pljusk krogel jih je zajel kot dež majske procesije sredi polja. Zaklonov, razen v strugi potoka in za redkimi skalami, posejanimi ob stezi, ni bilo. V mrtve kote pa so treskale bombe z oglušujočim truščem.

„Umiki!“ je zavpil stotnik, presenečen, ker je vedel, da skal ne more naskočiti, prav tako pa se ne prebiti naprej po soteski. V čelo kolone sta dve strojnici brzgali hudobno belo svetlobo.

Po prvih strelitih se je Wolf pognal v potok in skušal dobiti zavetje na drugem bregu. Sredi potoka pa ga je zadelo v prsi, tik pod ramenom. Zamajal se je, kot bi ga udaril boksar težke kategorije, v naslednjem koraku je spodrsnil in padel v vodo. Grabil je z rokami, lovil sapo, požiral vodo in se davil, dokler se ni ujel za kamenje na

V OKVIRU KULTURNE IZMENJAVE:

OPERA SNG IZ LJUBLJANE

GOSTUJE V CELOVŠKEM GLEDALIŠČU

Kakor smo v našem listu že poročali, bo v nedeljo ob 19.30 uri gostovala v celovškem Mestnem gledališču Opera SNG iz Ljubljane. Prireditelj bo v okviru uradne kulturne izmenjave med Koroško in Slovenijo. Ljubljanski operni ansambel bo koroškemu občinstvu predstavil opero

„KATARINA IZ MAJLOVA“

ruskega skladatelja Dimitrija Šostakoviča, s katero je v tej sezoni zabeležil največji uspeh tudi pri domačem občinstvu v Ljubljani.

Uprizoritev je pripravil Hinko Leskovšek, dirigira prof. Ciril Cvetko, za odsko opremo odgovarja Maks Kavčič, kostume je poskrbela Mija Jarc, zbor pa vodi Jože Hanc. V glavnih vlogah nastopajo tudi pri nas že dobro znani solisti: Vilma Bukovčeva (Katarina Izmajlova), Dragiša Ognjanovič (Boris Izmajlov) in Rudolf Franci (Sergej).

Ljubljanski operni ansambel je v zadnjih letih že večkrat gostoval v Celovcu in vedno posredoval visoko raven glasbeno-odrske umetnosti. Zato smo prepričani, da bodo obiskovalci nedeljske predstave spet deležni resničnega kulturno-umetniškega užitka.

Vstopnice za nedeljsko prireditev so po rednih opernih cenah v predprodaji pri blagajni celovškega Mestnega gledališča.

stva na jezikovno mešanem ozemlju južne Koroške po popisu leta 1951.

Zbornik „Koroška in koroški Slovenci“ bo gotovo pripomogel k širšemu spoznavanju slovenske pre-

teklosti in sedanjosti na Koroškem, saj po svojem informativnem značaju posreduje vsestranske informacije o koroških Slovencih. Knjigo lahko naročite v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu, Wulfengasse.

Letos že 3. mladinski teden

Letos bo od 24. do 29. maja v Križankah v Ljubljani že tretji mladinski teden, ki sodi v okvir Ljubljanskega festivala, ki traja celo poletje.

Že lansko leto so se mladinskega tedna udeležile skupine mladih iz bližnjih in oddaljenih krajev Slovenije; za letošnji teden pa pričakujejo še večji odziv, saj je tudi program bogatejši in pestrejši. Prvič nastopajo na mladinskem tednu tudi gosti iz inozemstva, kar daje prireditvam še dodatno vrednost. Ni pretirana trditve, če pravimo, da bo letošnji mladinski teden osrednja kulturna prireditev v Sloveniji v mesecu mladosti. Prireditve bodo vsak dan in to dopoldne, popoldne in zvečer.

Program pa je naslednji:

Ljubljanska Opera bo uprizorila „Seviljskega brivca“ in „Prodano nevesto“, balet ljubljanske Opere se bo predstavil z baletom „Navihanka“, nastopil pa bo tudi baletni ansambel Zavoda za glasbeno in baletno izobraževanje. Simfonični koncert z domačimi in tujimi solisti bo izvedel orkester Slovenske filharmonije, svoj koncert pa bodo imeli še Plesni orkester RTV Ljubljana, ansambel Bele vrane ter Harmonikarski orkester iz Šentvida.

Bergova razstava v SLOVENJEM GRADCU

Kakor smo v našem listu že svoječasno napovedali, je bila včeraj v Mestni galeriji Slovenj Gradec odprta retrospektivna razstava koroškega slikarja prof. dr. Wernerja Berga.

Razstava je zelo obširna, saj obsega okoli 300 eksponatov — oljnih slik, lesorezov, akvarelov, skic in risb — ter posreduje zanimiv pregled ustvarjalnosti umetnika, ki ga je slovenjgraška občina pred leti posebej počastila s tem, da ga je imenovala za svojega častnega občana.

Prof. dr. Berg bo osebno vodil po razstavi v nedeljo, in sicer ob 11. in ob 16. uri.

obrežju in se ustavil. Kapo mu je odnesla voda in lasje so se mu lepili čez čelo na oči. Na slepo se je zavlekel med skale in utrujeno omahnil z glavo na prod. Krogle so treskale v vodo in dvigale vodne curke. Rezek rafal se mu je zažrl tik ob glavi, ga oglušil, preskočil potok ter podrl enega od dveh gorskih lovcev, ki sta stoje streljala z brzostrelkami v skale.

Vsi so na slepo tolkli po nevidnih strelcih v pobočju ter se umikali. To je povzročilo še večjo zmedo v enoti, ker se je streljanje zloilo, in nihče ni vedel, kakšna sila jih je napadla. Vse je bežalo proti izhodu. Tam so se urejali, zavzemali položaje in krili umikajoče.

Mimo Wolfa so bežali težki koraki in se mešali med krike in psovke. Majorja je prevzel strah, da ga bodo pustili. Zbral je vse moči in zatulil: „Prekleti psi, vzemite me s seboj!“ Nihče ga ni slišal. Ob misli, da bi ga lahko ujeli živega, ga je obšla groza. Zbral je vse sile in se dvignil na zdravi roki. Prek oči mu je curljala voda z mokrih las. Nad hribom je zagledal drobne, mežikajoče zvezde, s pobočja pa se je nenehno pobliskavalo. Bolečina ga je silovito presunila. Z roko je segel k prsim, kjer je kljuvala bolečina in si zamašil rano. Zaman je klical. Njegov glas se je razcefran izgubljal v vrtincu pokov.

Ob vhodu v sotesko je stotnik zbral vse mitraljeze in z njimi tolkel na pobočje. Mimo njih so drveli umikajoči in iskali mesta in kritja, da bi vstopili v boj. Potok je nosil trupla in niže spodaj so jih nekateri lovili in jih vlačili na breg kot hlode, ki jih je vzela povodenj.

„Kje je major?“ je rjval stotnik. Ko je kurir obšel vse, kar jih je bilo na položaju, in ga ni našel, se je stotnik odločil, da gredo ponj. Vzel je deset mož in prodiral po potoku, kjer so bili delno v kritju pred krogli, nazaj v sotesko.

RAZGOVOR NA DUNAJU

Pri lanskem razgovoru med predstavniki zvezne in deželne vlade ter zastopniki slovenskih organizacij je bilo napovedano, da bo do ponovnega takega razgovora prišlo meseca

maja 1971. Da bi se s pomenom in vsebino takih razgovorov seznanili tudi slovenski študentje na Dunaju, so za petek 14. maja povabili v svoj klub predsednika Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Francija Zwittra. Predsednik ZSO se je povabilu odzval in razvil se je živahen razgovor tako o načelnih vprašanjih kakor tudi o konkretnih nalogah slovenskih organizacij.

Na začetku je dr. Zwitter podal nekaj uvodnih misli, nato pa se je začela diskusija, ki je potekala brez slepomišljenja in v kateri je vsakdo odkrito povedal, kar je mislil. Pri tem je prišla do izraza že znana kritičnost študentov, ki pa bi bila brez dvoma še mnogo bolj utemeljena in razveseljiva, če bi bila povezana z aktivnostjo za odpravo kritiziranih napak in pomanjkljivosti. Če pa je namesto konstruktivne zavzetosti za iskanje boljših rešitev slišati le „argumente“, da to ni važno, da o tem ne razmišljajo itd., potem je seveda razumljivo, da so precej enostransko izzevle tudi kritične opazke, ki so bile s strani nekaterih študentov izrečene na primer na iznašanje dr. Zwittra, da je ZSO predvsem narodnostna organizacija (spoznanje, da manjšinskega vprašanja ni mogoče reševati zgolj na narodnostni podlagi in da je borba za nacionalno enakopravnost najtesneje povezana z bojem za gospodarsko in socialno enakopravnost, namreč ni šele od danes!). Posebno ostra je bila kritika na račun stikov, ki jih ZSO navezuje s socialistično stranko.

Govora je bilo tudi o znanstvenem inštitutu koroških Slovencev in je bilo ugotovljeno, da je svoječasna diskusija okoli tega vprašanja precej utihnila, odkar je njen glavni pobudnik dobil stalno službeno mesto. Predsednik ZSO je študente pozval, naj se vključijo v delo tudi na tem področju, nakar so študentje predlagali, naj ZSO razpiše mesto strokovnjaka, ki bi opravil potrebne priprave za ustanovitev takega inštituta in ki bi koordiniral že obstoječe delo.

Razgovor je trajal pozno v noč, sestanek pa se je zaključil z ogledom novih klubskih prostorov, ki si jih je uredil Klub slovenskih študentov na Dunaju.

Št. Jakob v Rožu

Pred nedavnim je imel občinski odbor sejo, na kateri je pod predsedstvom župana Gressla obravnaval celo vrsto vprašanj in na podlagi razprave sprejel ustrezne sklepe.

Na tej seji je občinski odbor soglasno sklenil članstvo pri obeh domačih kreditnih ustanovah, namreč pri Raiffeisenkasse ter pri Hranilnici in posojilnici. S tem — kakor je bilo poudarjeno — naj bi bila manifestirana pripravljenost na sodelovanje obeh narodnostnih skupin na dvojezičnem ozemlju.

Med drugim je odbor razpravljal o novi mrtvašnici, ki naj bi bila še letos dograjena; zato je odredil ustrezno oddajo naročil za mizarska, inštalacijska in druga dela. S prevzemom poti od novega dravskega mostu pri Podgorjah do Dragožič ter od dravskega mostu do Suhe je bila uresničena želja mnogih interesentov. Svoje razumevanje za odgovorno delo gasilcev pa je občinski odbor znova dokazal s tem, da je gasilskemu društvu na Breznici soglasno odobril subvencijo za nakup novih uniform. Župan Gressl je poročal tudi o nakupu zemljišč na Talah, in sicer skupno 26.000 m²; ta zemljišča je občina predvidela za morebitno naselitev kakega industrijskega podjetja.

Kladivo Komite...

Iz danega povoda na izrecno željo zastopnikov Kladiva in študentske mladine v zvezi z našimi kritičnimi pripombami k pisanju Kladiva ob prezidentskih volitvah sporočamo, da Kladiva in slovenske študentske mladine ni istovetiti s Komitejem za razkrivanje zakritih konfliktov, ki edini odgovarja za poznane akcije.

Letovanje naših otrok na Jadranu

Tudi letos bo letovala ena skupina naših otrok na morju, in sicer v Savudriji od 21. julija do 10. avgusta t. l.

Starši, ki želijo poslati otroke na letovanje, naj vložijo pismo prošnje, iz katere mora biti razvidno: ime, poklic in naslov staršev, ime otroka in izjava, če je že bil na letovanju in kolikokrat. Tej prošnji je treba priložiti:

- zadnje šolsko spričevalo,
- priporočilo krajevne prosvetne ali združne organizacije,
- osebno izkaznico s sliko in
- režijski prispevek za dokazano socialno potrebne otroke šil. 500.— (za ostale je treba plačati šil. 1000.—).

In vse skupaj poslati do najkasneje 30. junija 1971 na naslov: Počitniška kolonija, Gasometergasse 10, 9020 Celovec-Klagenfurt.

Vožnjo do Ljubljane in nazaj plača vsak udeleženec sam.

Posebno opozarjamo, da posameznih dokumentov ne sprejemamo. Za prijavljenega velja šele otrok, za katerega so bili hkrati oddani vsi dokumenti. Po 30. juniju ne sprejemamo več prijav.

Za vsakega otroka je treba poleg navedenih dokumentov oddati tudi zdravniško spričevalo, ki pa ne sme biti izstavljeno prej kot 10 dni pred odhodom skupine na letovanje. Iz zdravniškega spričevala mora biti razvidno, da je za otroka letovanje na morju priporočljivo. Šele ko prejmemo to spričevalo, velja otrok za dokončno prijavljenega.

Otroci uživajo na letovanju zdravstveno zaščito, ki obsega:

- primerno sanitarno oskrbo pod vodstvom zdravnika,
- prvo pomoč in zdravstveno nego za lažja obolenja,
- v težkih primerih takojšnji prevoz v najbližnji zdravstveni zavod.

Otroci pri zavodu niso zdravstveno niti nezgodno zavarovani. Zato morajo starši v primeru bolezni povrniti stroške bolnice, v kolikor jim jih ne nadoknadi zavarovalnica, pri kateri so zavarovani.

Za osebno izkaznico otroka velja izkaznica (Personalausweis), ki jo izstavi okrajno glavarstvo, ali pa potni list. Za otroke z osebni izkaznicami je potrebna tudi izjava očeta oz. zakonitega zastopnika, da se strinja s potovanjem otroka v inozemstvo.

Za letovanje pridejo v poštev le otroci v starosti od 9 do 14 let, pri čemer imajo prednost otroci, ki še niso bili na letovanju. Otroci, ki so bili že tri in večkrat na letovanju, bodo upoštevani samo v primeru, da bo še kakšno mesto prosto. Starši, katerih otroci bodo sprejeti na letovanje, bodo po končanem prijavnem roku in po predložitvi zdravniškega spričevala dobili pismo obvestilo in potrebna nadaljnja navodila.

Opozarjamo, da je število otrok, ki jih lahko sprejmemo, omejeno in da bodo otroci sprejeti po vrstnem redu prijav in po zdravstveni ter socialni potrebi.

Libuče

Mladina SPD „Edinost“ v Pliberku vabi na

DOMAČO KULTURNO-DRUŽABNO PRIREDITEV

ki bo dne 30. maja 1971 (binkoštna nedelja) ob 19.30 uri pri MARINU v LIBUČAH.

Pričakujejo Vas mladi domači igralci z veseloigro „Mutasti muzikant“ (enodejanka) ter pevci-domačini, za ples pa Vam bodo igrali znani muzikantje Celjski fantje.

Domačini! Mladina! Pričakujemo, da se boste v obilnem številu odzvali našemu povabilu. Ne bo Vas „grivavo“!

Društvena mladina

Opozarjanje do obveznosti...

... ki jih je Avstrija prevzela z državno pogodbo, torej obveznosti iz mednarodne pogodbe in ustave, gotovo ljudi na Koroškem očito spravila iz ravnotežja. Zveza slovenskih organizacij je v dneh okoli obletnice podpisa državne pogodbe s posebnimi lepaki (slovensko besedilo: Zvesti državi, zvesti narodu terjamo izpolnitev člena 7 državne pogodbe; nemško besedilo: Rechtsstaatlichkeit und Demokratie erfordern die Erfüllung des Artikels 7 des Staatsvertrages 1955) opozorila na potrebo po izpolnitvi določil čl. 7. Kako gotovi ljudje razumejo načela pravne države in demokracije, kaže zgornja slika (iz Doble vasi); pa tudi v mnogih drugih krajih so „primerno“ pokazali, kako taki ljudje mislijo o izpolnjevanju mednarodnih in ustavnih obveznosti, kadar gre za določila v korist koroških Slovencev. Res zgovoren dokaz „širokogrudnosti“ in „tolerance“ na Koroškem!

Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKA

„Helmut, Helmut!“ ga je klical vsakih nekaj korakov. Potem je major le zaslišal svoje ime in zdelo se mu je, da mu to ime še nikdar v življenju ni tako prijazno zvenelo kot tokrat. Val ginjenosti ga je zalil. Sam se je že plazil po obrežju navzdol. Iz vseh pljuč je z onemoglim srdom zarjul kakor bik v areni, ki so ga zabodli. V rahlem svitu jih je zagledal, kako tečejo sklonjeni navzgor in preskakujejo od skale do skale. Kmalu je bil stotnik pri njem v zaklonu. Njegovi pa so ju ščitili z ognjem. S poboja je vsekala strojnica, vendar je tolklo prek njih. Kljub temu pa je Kniecke zarjul. „Uničite mi tega hudča nad glavo, zdaj, ko bom vlekel majorja!“ Stotnik je zgrabil Wolfa in mu zatulil v uho: „Kam ste ranjeni?“

„V ramo!“

„Vrgel vas bom na hrbet, oklenite se me z zdravo roko okoli vratu. Greva takoj, ko odprejo ogenj.“

Ko je začutil majorjevo svinčeno težo na hrbtu, je zavpil: „Ogenj!“ Oglasile so se strojnice in avtomati in mrak soteske se je prepregel s svetlečimi izstrelki. V skalni skledi pa je bobnelo, da so oglušeli. Bila sta že precej naprej, ko jima je mimo glav privršala bomba in pljusnila v vodo. Eksplozirala je in zazvenelo je, kot bi kdo brnil v izložbeno okno. Val vode ju je obrizgnil in za hip ustavil kot nenadna ovira pobesnelega konja. Toda trenutek nato je stotnik spet čofotal po vodi proti krikom in poveljem fistih, ki so ga ob vhodu ščitili z ognjenim zastorom. Major se ga je držal za vrat, kot bi ga z verigo priklenil nanj. Stotnik je komaj lovil sapo in so mu moči že začele pojemati. Wolf je stiskal zobe. Ker mu je napel rano, ga je skelelo, kot bi bil pretrgan od ramena do pasu. To so bili le trenutki, ki pa so se vlekli kakor večnost in o katerih bo lahko razmišljal dolga leta še davno potem, ko bodo minili. Zdaj sta oba otrplo sledila le nagonu samoohrane.

Major Wolf je prišel k sebi šele, ko ga je stotnik spustil s sebe v roke vojakov, ki so ga prestregli v šotorsko krilo in ga prav previdno odnesli z drugim ranjenecem. Tu so ga sprejeli stoki in ječanje fistih, ki jih je zadelo bolj kakor njega in so se borili za življenje.

Stotnik se je vrnil k vhodu v sotesko, kjer je vodil umik ranjenih in mrtvih. Kredasto pobočje, s katerega so bili napadeni, pa je utihnilo, kot bi na mah na njem vse umrlo. To ga je osupnilo. V soteski so bili še vedno njegovi in posebno ranjenci so bili dobra tarča. Zato je zarjul: „Ustavite ogenj!“

Nenadoma jih je objela mrtva tišina. Le voda je šumela, prav tako kot takrat, ko so vstopili v sotesko. Iz teme so začuli stoke ranjenih, ki so ostali. Stotnik se je dvignil izza skale in zagledal je v mesečini, kako se plazijo po tleh zlomljena telesa. Ni verjel v tišino. Slutil je novo ukano nevidnega sovražnika.

„Kakšna satanska taktika pa je to?“ je pomislil ob zaprtem občutku, da ga iz teme slede oči, ki samo iščejo, čakajo, da bodo šli znova v sotesko po ranjence.

Ker ni vedel, kakšna sila ga je napadla, se je zbal, da ga bodo počakali še kje niže, ko se bo umikal z ranjenci. S surovim glasom je pretgal tišino: „Ranjenci, poslušajte! Privlecite se ven! Dajte povelje naprej! Deset minut vas ščitimo z ognjem!“

Njegove besede so preplavile vhod in zamrle v skalah in šumu vode. Tisti, ki so ga slišali, so vpili naprej v globino soteske, ven pa je bilo slišati le ubiti odmev glasov kot renčanje zastreljene zveri v brlogu. Nekaj minut je počakal. Objela ga je tišina z rojem mrzlih zvezd na nebu.

„Ogenj!“ je zapovedal stotnik. Vse cevi orožja, razporejenega v loku okoli vhoda v sotesko, so bruhale snope svetlečih krogel v drevje in kamenje. Ko je točno

čez deset minut stotnik ustavil ogenj, je spet vladal nad sotesko nerazumljiv mir. Medtem so se izvlekli vsi tisti, ki so imeli še kaj moči in niso bili zadeti pregloboko v soteski. Skolovje, od koder so bili napadeni, pa je molčalo. Po razpokah kamenja se je plazil strah. Preveč je bilo vse nenavadno, zato je bil stotnik ves zbeigan in ni vedel, kaj bi še ukrenil. Še enkrat se je dvignil izza skale in zavpil, naj se oglasi, če je še kdo v soteski. Izza skal je prišla pritajeno stokanje. Oglasila sta se dva hudo ranjena, ki sta skoraj ob izhodu omagala. Poslal je ponju skupino mož. Prišli so do njiju in ju s precejšnjim hrupom vlekli ven, vendar tudi nanje ni padel strel. Kot bi jih napadli duhovi, se je zdelo stotniku, ki se je odločil, da se bodo vrnili. Kolono je zavaroval s predhodnico, pobočnicami in zaščitnico. Vso pot je hodil poleg majorja, ki so ga nosili štirje možje na zasilnih nosilih. Od časa do časa jih je nahruvil, če je major preveč stokal. Sredi noči se je v karsmah končal tajni izpad gorskih lovcev, katerega cilj je bil ugonobitev štaba korpusa.

18

Majorja Wolfa so po njegovi želji odnesli v stotnikovo sobo. Tam so ga hitro preoblekli, spravili v posteljo, zdravnik pa ga je preobvezal. Rana ni bila huda, ker je krogla prebila le mišice in ni ranila kosti. Ker mu je odteklo nekaj krvi, je postal prosojno bled, pod očmi pa so se mu zarisali črni kolobarji užaljenosti, ob ustih pa dve potezi zaničljivega besa. Bilo je prvič v njegovem življenju, da se je smilil samemu sebi...

Kako se je to zgodilo, ni mogel razumeti. Neprestano je preklinjal in komaj je čakal, da bo prišel Kniecke, ki je delal red pri enoti, da bi se izkašljaj. Razjedal ga je občutek nejevolje, ne zavoljo krivde za poraz, bal se je

Einige Bemerkungen zum Minderheitsschulwesen in Kärnten

VON
RUDOLF
VOUK

(5. Fortsetzung)

Das Erkenntnis des Verfassungsgerichtshofes ist hochinteressant und gibt dieser Angelegenheit neue Aspekte. Leider ist es sonst nirgends — nur im erwähnten Memorandum — erwähnt; andere Unterlagen aus 1948 sind dem Verfasser momentan nicht greifbar. Die Gesetzeskraft der Verordnung steht aber außer Zweifel. Eine Aussage bezüglich ihrer Anwendung hinsichtlich der grundsätzlichen Unterrichtsverteilung in der Muttersprache und des Ausmaßes der zweiten Landessprache ist vom Verfassungsgericht aller Wahrscheinlichkeit nach nicht verlangt und von diesem auch nicht gegeben worden. Auf diesen Komplex ist bereits früher eingegangen worden.

Der Erlass vom 22. September 1958 hat die Kärntner Slowenen, aber auch den Gesetzgeber (und damit alle Beteiligten) vor eine neue Sachlage gestellt. Das Unterrichtsministerium hat die Rechtmäßigkeit des Erlasses nicht überprüft, sondern die neu geschaffene Lage zur Kenntnis genommen. Was jahrelang nicht gelang, haben die Politiker (allerdings ohne Zustimmung der Minderheit) in kürzester Zeit geschafft: bereits nach einem halben Jahr (19. 3. 1959) wurde vom Parlament das „Minderheiten-Schulgesetz für Kärnten“ beschlossen. Man muß sich da tatsächlich fragen, ob denn eine Änderung des früheren Zustandes auf einwandfrei legislativer Basis (also ohne den September-Erlass 1958) nicht möglich gewesen wäre, wenn man es in der Folge so rasch schaffte.

VEITER sagt auch (S. 706), daß mit dem Erlass vom 22. September 1958 die Schulverordnung von 1945 „mit ihren für die Minderheit völlig entsprechenden Lehrplan aufreht blieb.“ Die zweisprachige Volksschule aus 1945 hat niemals einen Lehrplan erhalten — es blieb bei den Entwürfen. Unterrichtet wurde in Anlehnung an den geltenden allgemeinen Volksschullehrplan. Für den Slowenischunterricht an Hauptschulen gab es allerdings einen vom Bundesministerium für Unterricht verordneten Lehrplan („Provisorischer Lehrplan für den Unterricht in slowenischer Sprache an den Hauptschulen des zweisprachigen Gebietes Kärntens“ — Vbl. für das Schulwesen in Kärnten, Nr. 74/1947).

Die mit dem Erlass vom 22. September 1958 geschaffene Lage, die den „Sprachenzwang“, d. h. die Erlernung auch der slowenischen Sprache in der Schule als Verpflichtung aufhob, ging nach VEITER (S. 707) „weit über das hinaus, was der Verfassungsrechtslage entsprach“, weil aus einem falsch verstandenen Elternrecht, das die objektiven Merkmale vollständig negiert, die Schule beauftragt wird, die bewußt beabsichtigte Germanisierung der Schüler durch die Schule durchzuführen.

Das „Minderheiten-Schulgesetz für Kärnten“ vom 19. 3. 1959 hat dieses falsch verstandene Elternrecht zementiert und ihm Gesetzeskraft verliehen, wenn es in seinem § 7 unzweideutig bestimmt, daß im örtlichen Geltungsbereich dieses Gesetzes „ein Schüler nur mit Willen seines gesetzlichen Vertreters verhalten werden kann, die slowenische Sprache als

Unterrichtssprache zu gebrauchen oder als Pflichtgegenstand zu erlernen.“ Das Kind ist in dieser Hinsicht vollkommen dem Willen des gesetzlichen Vertreters überantwortet; bezüglich des gesetzlichen Vertreters und der damit verbundenen Problematik bei unter Vormundschaft stehenden Kindern müßte es bei VEITER auf Seite 720 in 2. Absatz (vorletzte Zeile) wohl heißen, daß die Kindesmutter „in jedem Fall (nicht „in keinem Fall“) maßgeblich zu hören ist.“

Das Aufgeben der Muttersprache und die Entnationalisierung des Kindes sind in Kärnten unter den Begriff des „freien Volkstumsbekenntnisses“ eingereiht und für den Bereich der Pflichtschule durch den oben angeführten § 7 sanktioniert. So ist es verständlich, wenn VEITER schreibt (S. 721), „daß es gar nicht mehr ein gemischtsprachiges Gebiet in jenem Ausmaße gibt, wie es 1945 noch bestand (hier unterstrichen — Anm.) und daß die Gemeinden mit zweisprachiger Schule rasch abnehmen.“

Diese Feststellung stimmt; die Ursachen dafür sind allerdings nicht nur bei der slowenischen Volksgruppe zu suchen, sondern auch in der die slowenische Volksgruppe keineswegs fördernden Haltung des Mehrheitsvolkes und seiner Vertreter. Der Artikel 7 des Österreichischen Staatsvertrages 1955 beinhaltet keine direkten Förderungsmaßnahmen für die darin genannten beiden Minderheiten; er zählt nur ihre Rechte auf. Der 5. Absatz beinhaltet allerdings den Auftrag an die Republik Österreich, daß die Tätigkeit von Organisationen,

die darauf abzielen, der slowenischen oder kroatischen Bevölkerung ihre Eigenschaft und ihre Rechte als Minderheit zu nehmen, zu verbieten ist. Das heißt, daß nicht bestimmte Organisationen zu verbieten sind, sondern ihre Tätigkeit in der Richtung, die darauf abzielt, der slowenischen Bevölkerung ihre Eigenschaft als Minderheit zu nehmen. Wenn nun die Zweisprachigkeit immer mehr zurückgeht, so wird natürlich „der slowenischen Bevölkerung ihre Eigenschaft genommen“ — es sind da „Organisationen“ am Werke, die die slowenische Volksgruppe dezimieren, weshalb ihre Tätigkeit abzustellen und sie zu bestrafen wären. In dieser Bestimmung ist nun schon die staatliche Förderung der Volksgruppe enthalten. Darin ist auch enthalten, daß einerseits der Gesetzgeber in der Ausführungsgesetzgebung zu bestimmen hätte, was strafrechtlich verfolgt wird, und andererseits hätte der Gesetzgeber auch Förderungsmaßnahmen für die Erhaltung der Volksgruppe festzulegen. Die slowenische Volksgruppe wird immer kleiner und all das soll — man vergleiche nur die aufgezeigten Zahlen Muttersprache Slowenisch 1937/38 10.292 Schüler und 1948/49 6.733 Schüler mit den von VEITER genannten Schülern, die an den Pflichtschulen im Schuljahr 1969/70 auch Slowenisch lernten: es sind 1.803 Schüler, wozu noch die Schüler des BG für Slowenen kommen, was insgesamt rund 2.250 Schüler ergibt — zufriedenstellend sein, zufriedenstellend für beide Teile. Es ist in Wirklichkeit für beide Teile recht unbefriedigend.

Die Gleichberechtigung der Sprache

kann doch nicht nebensächlich sein

Es gibt auch anderswo Minderheiten, auch solche, die schon totgesagt wurden, wie z. B. die kleine slawische Minderheit der Lausitzer Sorben in der DDR. Nicht, weil die DDR ein kommunistischer Staat, sondern weil Österreich ein demokratischer Staat ist, sei hier der Artikel 40 der Verfassung der DDR zitiert:

„Bürger der Deutschen Demokratischen Republik sorbischer Nationalität haben das Recht zur Pflege ihrer Muttersprache und Kultur. Die Ausübung dieses Rechts wird vom Staate gefördert.“ Und im zweisprachigen Gebiet der DDR gibt es überall zweisprachige topographische Aufschriften (und sogar zweisprachige Poststempel!), die kein Staatsvertrag vorgeschrieben hat. Es könnte eingewendet werden, daß solche Aufschriften nebensächlich sind. Dem ist entgegenzuhalten, daß gerade solche Aufschriften der Entnationalisierung ganz wesentlich entgegenwirken würden und ihre Nichtanbringung die Sprache der Volksgruppe als unwesentlich und unnötig klassifiziert, was mit ein Grund für die Assimilation ist, insbesondere für die Assimilation der Jugend, die nirgends in der Öffentlichkeit ihre Sprache schon rein optisch als gleichberechtigt dargestellt findet.

Alle Überlegungen VEITERs bezüglich

„paritätischer Feststellungskommissionen“ für die Schüler (S. 719, 720) sind reine Theorie und führen zu keinem Ergebnis. Warum die Festlegung des örtlichen Geltungsbereiches des „Minderheiten-Schulgesetzes“ durch den Bundesgesetzgeber unklar erfolgt sein soll (S. 720), ist nicht recht verständlich, da die Schulen eindeutig feststehen. Allerdings sollten die beiden Großparteien bei der aus verschiedenen Gründen (z. B. neue Lehrerbildung) längst fälligen Novellierung des „Minderheiten-Schulgesetzes“ den Mut aufbringen, die in diesem Gesetz (und im Gerichtssprachengesetz) angelegte „amtliche Minderheitenfeststellung“ bei dieser Gelegenheit zu streichen, da ihre maßgeblichen Persönlichkeiten oft genug erklärt haben, daß eine solche Feststellung nicht durchgeführt werde, weil sie nicht zielführend ist und von der Minderheit abgelehnt wird.

Die Schulstatistik weist für 1967/68 (S. 720) nicht 75, sondern 76 zweisprachige Volksschulen aus. Zur auf Seite 727 gebrachten Statistik der Minderheits-Pflichtschulen für 1969/70 ist zu sagen, daß die Fußnote 56 unrichtig ist: die genannte Statistik ist vom Amt des Landesschulrates für Kärnten erstellt (nicht von der Kärntner Landesregierung) und von diesem auch Prof. Veiter zur Verfügung gestellt worden. Der Landesschulrat für Kärn-

ten ist keine Landes-, sondern eine Bundesbehörde, der allerdings der Landeshauptmann von Kärnten kraft gesetzlicher Vorschrift als Präsident vorsteht.

Unrichtig ist auch (S. 720, 721), daß bezüglich der Errichtung einsprachiger oder zweisprachiger Parallelklassen der Schulleiter allein darüber entscheidet; es wird in solchen Fällen immer nur im Einvernehmen mit der Dienstbehörde der Landeslehrer (Landesregierung) und der Schulaufsichtsbehörde (örtlich zuständiger Bezirksschulrat und Minderheiten-Schulabteilung des Landesschulrates) entschieden.

Unverständlich ist, wie VEITER die Anordnung im § 11 MSchG (es ist das eine Verfassungsbestimmung!), wonach die Vorsorge für den Unterricht an den zweisprachigen Volksschulen (Volksschulklassen, Volksschulabteilungen) gemäß § 12 lit. b und c des MSchG als eine „Kannvorschrift“ anspricht, „die als Mußvorschrift ausgelegt wird“ (S. 721). Der diesbezügliche Text lautet: „Die Vorsorge hinsichtlich der im § 12 lit. b und c genannten Schulen (Klassen, Abteilungen) ist auf jeden Fall zu treffen (Hervorhebung — der Verf.).“ Dies bedeutet, „um Sekt. Chef Dr. KOVESI zu zitieren, „daß an den im § 12 lit. b und c genannten Schulen (Klassen, Abteilungen) ein Unterricht in slowenischer Unterrichtssprache auch dann zu führen ist, wenn nur ein einziger Schüler hiezu angemeldet wird.“ Da das eine klare Gesetzesvorschrift ist, kann nicht von einer „Kannvorschrift“ gesprochen werden, auch ist der Hinweis auf den Ausschlußbericht fehl am Platz, wenn damit fälschlicherweise gemeint wird, daß es sich nur um eine eingebürgerte Praxis handle.

Auf Seite 721 wird die Frage der Zweisprachigkeit einer Schule behandelt. Wann ist eine Volksschule bzw. Klasse zweisprachig? In einer Klasse mit einsprachigen und zweisprachigen Schülern bilden die einsprachigen Schüler die einsprachige Sprachabteilung, die zweisprachigen Schüler die zweisprachige Sprachabteilung. Die einsprachigen Schüler haben nur deutschsprachigen Unterricht, während für die zweisprachigen Schüler noch der slowenischsprachige Teil des Unterrichtes hinzukommt. Da der Leiter der Schule die erste Vertretungsreserve ist, wird die Leitung von Volksschulen im örtlichen Geltungsbereich des „Minderheiten-Schulgesetzes für Kärnten“ zweisprachig ausgeschrieben. Für die nicht zum zweisprachigen Unterricht angemeldeten Schüler ist der Unterricht auch an einer Schule, deren Leitung zweisprachig ausgeschrieben worden war, nur deutschsprachig. Allerdings läßt sich nicht verhindern, daß diese Schüler den slowenischsprachigen Teil des Unterrichtes, da er im gleichen Raum erteilt wird, auch hören. Auf die methodisch-didaktischen Fragen der Unterrichtsarbeit in einer Klasse mit zwei Sprachgruppen (das gilt nur für die ersten drei Schulstufen, da ab der 4. Schulstufe Slowenisch als Unterrichtsgegenstand einsetzt) kann hier nicht eingegangen werden. Diese Frage ist vom fachlichen Standpunkt aus gelöst.

(Wird fortgesetzt)

Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKA

generala. Videl se je pred njim s pokornim tilnikom in vdanimi očmi. In generala, kako ga nepremično gleda z vdanimi očmi in se mu cinično posmehuje: „Major Wolf, končno ste našli tisto mino in se temeljito osmešili!“

„Da, gospod general! Da, gospod general! Da, gospod general!“ Slišal se je, kako mu navaja tisoč razlogov in ga prepričuje, da po verjetnostnem računu včasih upodleti tudi kakšna zelo premišljena akcija.

Zaželel si je samote, zato je odslavlil sanitetnega podoficirja, ki mu ga je pustil zdravnik. Skušal je razjasniti vzroke iznenadenja. Kakor koli je mislil in sklepal, mu je vrtnice sovraštva prinašal vselej najbolj verjetno možnost, da je Ana klonila. Kadar se je misel dotaknila nje, ga je zabolelo kot krogla, ki ga je podrla. To je torej jalova setev njegovega velikega upanja.

Trdi koraki po hodniku so naznanili stotnika. Ko je vstopil, je najprej zagnal kapo v kot, si začel sezuvati čevlje, polne vode, potem pa se je preoblekel:

„Kako je z vami, gospod major?“

„Hvala, Erich! Za zidovi se kar dobro počutim. Zdravnik je dejal, da ne bo zapletov.“

„Za kroglo ste izbrali imenitno mesto. Kar poceni boste plačali srebrni znak ranjenca. Enemu mojih je krogla odrgala pol ritnice, pa bo dobil samo bronastega. Gledal sem, ko so jih preobvezovali. Meso mu je cvelo, kakor velika vrtnica. Dobro so streljali v luninem svitu. To je bilo veliko sranje, major. Ni vojaškega strokovnjaka, ki bi si zamislil zasedo v teh skalah. Moja patrulja je že popolnoma opazovala vhod v sotesko in pred večerom so bili v njej. Veliko sranje. Zelo radoveden sem, komu bodo naptili krivdo za občutne izgube,“ je dejal zaskrbljen stotnik in vrgel mokre hlače v kot.

Wolf se je oglašil z železne vojaške postelje v kotu: „Skrbi vas, Erich. Ne bojte se! To tvegamo z vsako akcijo.“

Krivdo bo vzel nase tisti, ki jo lahko nosi. In to sem jaz. Prav je, da ste prišli, preden ste bili v štabu. Morava se zmeniti, da bova enako govorila zanje, za naju pa ne škodi, če veva resnico.“

„Ohrabrujete me. Bil sem v resnih skrbeh. Saj veste, zavaljo zavarovanja kolone. Prav lahko bi se našel kakšen tepac, izžolan za ravninske pogoje vojskovanja in povprašal, kje so bile pobočnice.“

„Ne bojte se, stotnik! Ni vsak dan nedelja in tudi midva se ne vojskujeva s čarovniško paličico. Bodo že preboleli. Ti gorski lovci, ki so padli, to je malenkost, če primerjate Rommela v Afriki in Paulusa pred Stalingradom. Če pa ne greva po primere tako daleč, pa vzemiva kar Dražgoše in Mohorja. Proti izgubam te vrste je bil najin spopad ničvredna praska.“

Wolf je potolažil stotnika, ki se je v suhem oblacilu spet dobro počutil, in nadaljeval:

„Poročilo za javnost naj bo v stilu vesti našega propagandnega ministra: Napadla nas je brigada, ki je menjala položaj in smo slučajno padli v zasedo, — s kratkim pristavkom, da smo napad uspešno odbili in prizadejali močnejšemu sovražniku hude izgube. Tako, Erich, vsaj to napiši, kar si si želel, že sama želja je del vere v zmago. Ta pa nam je še vedno potrebna,“ je razlagal Wolf z zamolklim glasom, pogreznjen v posteljo. „Kakšna je resnica, Erich?“ je počasi vprašal Wolf, odgnil zaslon na svetilki, da bi videl stotnikov obraz. Oči so se mu zelenkasto lesketale.

Stotnik je primaknil stol, sedel k njemu in si prižgal cigaro, ki jo je pred bojem zaslužil od Wolfa, globoko potegnil in se zvrlo namuznil: „Resnica, to je vprašanje? O tem lahko samo ugibava.“ Mrzlo ga je streslo, zato je stopil k omari, prinesel steklenico z žganjem in dva kozarca, obema nalil in ponudil majorju: „Zelo zgodaj sva

se kopala, to bo dobro proti prehladu.“ Oba sta v dušku izpila.

„No, kako mislite? Ne pridobivajte si na času, to med nama ni potrebno. Spravili ste me iz ognja, in vam bi oprostil celo laž, ne le resnico. To, kar ste napravili to noč, vam ne bom nikoli pozabil,“ je dejal Wolf, z občutkom, da resno misli, kar govori.

Stotnik je še enkrat natočil in v dušku izpil. „Če je tako, potem med nama rečeno: možnosti so tri. Da nas je prevaril Blaj, da so ga s silo strli in zadnja možnost, ki je najbolj verjetna, da nas je ženska, ki sva jo oba kovala v zvezde, nesramno izdala.“

„Tako je, Erich,“ je s tresočim glasom, ki se je plazil po tleh, potrdil major. „To je na vso žalost resnica in moja velika sramota. Računal sem na faktor z verjetnostjo nič. Zaneslo me je kot pijanca, ki gleda v nebo in pade v jarek. Pustil sem blesteti svojo neumnost,“ je dejal žalostno.

Stotnik pa je pripomnil: „Za to nalogo je bila ta ženska nepreizkušena. Odstraniti bi ji morali moralne predodke, kakor ste jih pri Blaju. Za takšne posle mora človek prej pomočiti roke v kri.“

„O, kako prav imate. Bil sem premehek. Nisem je imel za izdajalko navadne vrste. Obzirnost je navadna bedarija.“

„Slovenka je in kri ni voda. In še nekaj, gospod major, če sva že kritična. Razlagali ste mi, da je vrednost ženske samo v tem, kolikor je sposobna vzbujati iluzijo. Nevarno je, če jo vzbudi preveč. Zame ženska napravi izpit v postelji, in to brez iluzije. Ona naj ima iluzijo, jaz pa njo. Zjutraj pa adijo!“

„Po svoje imate prav! Tudi jaz delam tako pri drugih. Bil pa je vseeno imeniten salto mortale. Veliko tveganje. V podzavesti sem ga čutil,“ se je skušal tolažiti Wolf.

Strah pri otrocih

Najpogostejše se razne oblike strahu pojavljajo pri otrocih, starih od dveh do petih let. Tipi, jakost in vzroki strahu so najrazličnejši. Gotovo pa je, naj povemo kar na začetku, da pri preganjanju strahu ne smemo uporabljati tiste metode, pri katerih otroka izpostavimo strahu in ga prepustimo, da "enkrat za vselej" premaga svoj strah. Vedeti moramo, da je strah nekaj iracionalnega, vezanega na vtise ali na spomine, zakopane v podzavest. Zgoraj omenjena metoda zdravljenja bi povzročila le nastanek prave nervoze.

Mnoge vrste strahu, ki se pojavljajo pri najmanjših, s časom izginejo. Precej pogost je strah pred tekočo vodo, zlasti če buči ali pada (npr. slap). V tem primeru je najbolje, če otroka ne približamo taki vodi nanaglo, ampak počasi, tako da ima čas za opazovanje in privajanje.

Podoben je strah pred sesalniki za prah in drugimi električnimi gospodinjskimi stroji. Če je otrok večji, trileten ali štirileten, mu strah poskušamo pregnati tako, da mu potrpežljivo in na zabaven način razložimo, da sesalnik samo pobira smeti in prah s tal pa nič drugega.

Na splošno večina strahov izgine po petem letu starosti. Otroci zlasti pozabi mnoge neugodne zvočne vtise, posebno če v zadnjem času ni doživel podobnih pretresov iste vrste.

Strah pred temo je druga zelo pogostna vrsta strahu, ki se je moramo lotiti z vso obzirnostjo. Pustimo v sobi prižgano majhno luč, priprimo vrata, dajmo otroku v posteljo medvedka, počakajmo nekaj minut ob postelji in povejmo otroku zgodbo, ki ga bo razvedrila in sprostila. Skratka, pomagajmo mu na vse načine prebroditi čas dneva, ki je zanj najbolj mučen. Za nobeno ceno pa ne smemo uporabljati drastičnih metod, na primer da bi ga silili spati v temi.

Otroka ne smemo nikoli strašiti s policajem, volkom, črnim možem ali drugimi neumnostmi. Čisto zgrešeno pa bi bilo uporabljati te izmišljotine za preganjanje strahu! Ne smemo pozabiti, da otrok ni odgovoren za svoj strah. Tudi odpora do živali ne smemo preganjati z besedami kot "ne bodi neumen" in podobnim. Pustiti moramo, da otrok z leti poskuša premagati svoj strah in mu pri tem pomagamo. Saj naposled otroci želijo, da se ne bodo bali.

Presuhe noge

Marsikatera telesna hiba se da z vztrajnostjo in veliko volje popraviti, vendar lahko računamo na uspeh šele po pol leta ali po enem letu.

Noge si bomo okrepili s telovadbo in športom. Vaje naj trajajo zjutraj in zvečer po 10 minut. Nato noge temeljito zmasiramo z grobo suho ščetko od pet do bokov. Za-

mahi naj bodo krožni ob zunanjih in notranjih strani meč in stegen. Zmasirane noge sprhamo, suho obrišemo in namastimo z dobro kremo. Z vtiranjem kreme in na koncu še z rahlim tolčenjem s pestjo po mišicah končamo vsakodnevni trening.

Telovadbo bo odlično podprlo kolesarjenje, kotalkanje

ali drsanje. Če ne gojimo nobenega od teh športov, si pomagamo s hojo. Nedeljski izleti s pet do šest ur hitre hoje, hoja v službo ali šolo, hoja v višje nadstropje bloka ali stolpnice, vse to nam bo pomagalo do uspeha. Ko hodimo po stopnicah, ne pozabimo, da je najbolje stopati na prste, ne na ves podplat.

BLAGODEJNI VPLIV SONCA

Že aprilsko sonce je marsikoga spomnilo na to, da niso več daleč dnevi, ko bo mogoče odložiti obleko in se prepustiti blagodejnemu vplivu sončnih žarkov. Toda tak vpliv sonca občutimo le, če si ga zmerno in pametno privoščimo. Vedeti namreč moramo, da je treba vsako pomlad kožo znova privaditi na sonce, Zato v začetku daljšega

sončenja ne moremo prenesti brez težjih posledic. Posebno previdni naj bodo pri prvem sončenju starejši ljudje in seveda otroci. Toda tudi še tako zmemega sončenja si ne morejo privoščiti vsi. V prvo skupino teh sodijo ljudje, ki jim je prirojeno, da sonca ne prenašajo, v drugo pa bolni in slabotni, ki bi jim sončenje že tako šibko telo še bolj oslabilo.

Sončenja ne priporočajo rdečelasim ljudem. Le-ti ponavadi postanejo po sončenju močno pegavi. Taka koža je nedvoumno manj lepa kot bela in neosončena. Tudi nekateri svetloolasci bi se morali sončenja izogibati, saj je poleg takih, ki lepo porjavijo, tudi nekaj drugih, ki jim koža pod vplivom sončnih žarkov samo pordeči in se prične luščiti. Ko se oluščti, je ravno tako bela kot pred sončenjem, le da se včasih na njej pojavijo pege. V skupino ljudi, ki se ne bi smeli pretirano sončiti, sodijo tudi tisti, ki imajo mnogo prirojenih kožnih znamenj črnkaste barve. Znamenja se lahko spreminjajo v bolne, včasih celo rakaste tvorbe.

V skupino bolnih, ki ne bi smeli na sonce, pa sodijo vsi nervozni, slabokrvni, bolni na pljučih, prav majhni, slabotni otroci in stari ljudje, ki imajo okvare srca in ožilja. Sončiti se ne bi smeli tudi ljudje z visokim krvnim pritiskom ali z rakasto tvorbo na koži. Ljudem s kožno tuberkulozo pa sončenje celo priporočajo. Vsaj dve leti se ne bi smeli sončiti tudi otroci, ki so preboleli

Kako kaj likamo?

BOMBAŽ likamo s prave strani, ne sme pa biti preveč vlažen.

POSTELJINO, PRTE IN PRTIČE iz lanenega platna dobro navlažimo in jih likamo s prave strani z vrelim likalnikom. Monograme polikamo na koncu še z narobne strani, da bi bili videti bolj plastični. To velja tudi za fino perilo, ki je okrašeno z vezinami.

NAŠKROBLJENO PERILO mora biti vlažno, preden ga pričnemo likati. Samo naškrobljene ovratnike in manšete moških srajc likamo suhe.

TRIKOTAŽO likamo suho, in sicer — vzdolžno.

VOLNENA BLAGA likamo z narobne strani čez mokro krpo.

SUROVO SVILO likamo suho z zmerno toplim likalnikom.

SINTETIKO likamo suho z narobne strani.

BOMBAŽNE ZAVESE likamo nategnjene.

ZAVESE IZ SINTETIČNIH VLAKEN sploh ne likamo, temveč odcejene obesimo na okno.

Za vlaženje tkanin uporabljajte vedno mlačno vodo, ker lažje prodira v nitki blaga in se enakomerno razdeli po njem.

Poskusite!

JEDILA ZA IZLETE

VIKEND PEČENKA

Prpravite jo dan pred odhodom na izlet: ½ do ¾ kg svinjskega mesa in govedine zmeljite na stroju hkrati z manjšo glavico čebule in kosom zmečane kruhove sredice. Po okusu posolite in popopravite, dobro premešajte in zalijajte v obliki klobase na deski, ki ste jo potresli z drobtinami.

Pecite v dobro pomaščenem pekaču in ves čas prelivajte pečenke z njenim lastnim sokom. Po potrebi dolijte tudi malo vrele vode. Čez pol ure prilijte pečenko s kozarcem kisle smetane in pecite do konca.

JETRNA PASTETA

Četrtil kilograma govejih ali telečjih jeter zmeljite s približno 10 dkg namočene bele kruhove sredice. Dodajte glavico dobro sesekljane čebule, 3 cela jajca, po okusu soli in popra in žlico masti. Vse skupaj penasto vmešajte in pecite v dobro namočenem pekaču, ki ste ga posuli z drobtinami. Drugi dan zrežite pasteto na rezine.

DROBNI NASVETI

■ Porcelanasta skleda v pečici ne bo počila, če jo damo na pločevino, potreseno s soljo.

■ Sir, ki se posuši, denimo v mleko, omehčal se bo in bo spet užiten.

■ Pik mrčesa natrimo takoj s česnom ali čebulo.

meningitis in ljudje, ki so bili zdravljeni z rentgenskim obsevanjem.

Za ženske pa še tole — zmerno zagorela polt je neprimerno lepša od temnorjave, trde in razpokane kože.

Kis - gospodinjski pomočnik

Barvo kavčem in naslonjačem osvežimo z malo kisa, ki smo ga dodali vodi, v kateri namočimo večjo belo krpo. Ko jo dobro ožmemo, jo položimo na tapetniško blago in z majhnim iztepačem ali daljšo šibo nalahno tolčemo po sedežih in naslonjalih. Krpo večkrat preložimo, vmes operemo in nazadnje še s ščetko čez krpo prekrtačimo vse dele, kateri so težje dostopni.

S kisom osvežimo tudi barve preproge. Penasto gobo pomakamo v kiso raztopino in z dobro ožeto predrgnemo vso preprogo, potem ko smo že temeljito iztepli prah.

V kuhinji si s kisom bogato pomagamo. Zoprni duh, ki so ga v hladilniku pustile klobase, kisle zelje, ribe ali kakšna kuhana jed, odstranimo s kisom. V hladilnik postavimo za 24 ur kozarec kisa, naslednji dan pa ves hladilnik obrišemo s krpo, namočeno v kisu in ožeto.

Termos steklenice, ki jih poredkeje uporabljamo, včasih neprijetno dišijo. Žlica soli, žlica kisa in malo vode jim bodo odvzele vsak duh.

Lonec, ki ga uporabljamo za gretje vode, kmalu obda siva plast kotlova. Kozarec kisa, prgišče soli in vroča voda bodo čez noč omeh-

čali nelep oblogo in drugi dan bo lonec popolnoma čist.

Na bakrenih predmetih in posodi zdrgnemo zelena mesta s krpo, ki smo jo namočili v nerazredčen kis.

Ko dušimo meso za golaž, mu prilijemo žlico kisa, da bo hitreje mehko.

Če počij jajce, ko ga damo kuhati v vrelo vodo, dolijemo nekaj kisa; beljak takoj zakrknje in ne leze več iz jajca.

Kis je koristen tudi v kopalnici. Gobe, ščetke in krpe, ki jih uporabljamo za kopanje ali umivanje ter jih vsak dan milimo, bodo izgubile neprijeten vonj, če jim privoščimo kiso kopel za nekaj ur. Medtem se bodo raztopili tudi vsi koščki mila, skriti v luknjicah, razpokah in vdolbinah.

Zamaščene ovratnike moških suknjičev ali ženskih kostimov predrgnemo z mlačno vodo in kisom ter dobro zbrišemo s suho krpo. Tako obleko obvarujemo pred pogostim kemičnim čiščenjem in prihranimo izdatek, če sicer še ni potrebna temeljitega čiščenja.

Če otrok polije črnilo, blago najprej izperemo z okisano vodo. Nekoliko starejše madeže pa predrgnemo s samim kisom.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKA

"Ki se je za vas še kar dobro končal."

"To pomeni, da se bo slabo zanj," je dejal Wolf žalostno in dopolnil: "Erich, učite se na mojem primeru. Bolje je pasti v roke vašemu pasjemu dreserju kakor v roke blodne ženske."

Kniecke pa je s tragičnim izrazom dejal:

"Slabo vedo ženske za čast. Še bolj pa jim je tuja zvestoba. Vse po vrsti so cipe. Nič ni bolj bedastega pod soncem, kot je ženska. Vsa njena pamet je med nogami." "Dobro povedano, Erich. Tragično pa je tam, kjer tega še med nogami ni."

"Toda ta je je imela, če sva pri stvari, gotovo preveč. Verjetno je zapadla zakonu spremembe. Kar mrazi me, če se spomnim nanjo," je stotnik z užitek mučil majorja.

Wolf je premaknil roko in zastokal. Nova bolečina mu je prebodla telo. Stotnik je vznemirjeno stopil k njemu, ker se je zbal, da je šel morda predaleč. Wolfu so oči blele, z neotolajljivo bolečino v glasu je dejal:

"Kaj so vse žrtve, ki smo jih imeli, proti temu, kar je ta ženska napravila meni. Edina je, ki se lahko pohvali, da me je zavrgla. To govorim samo vam. Pijan sem in vročičen. Toda dobro vem, kaj govorim. Zaklinjam se, naj ne bom Wolf, če je ne najdem. Iskal jo bom in privlekl mi bodo živo. Zato, da jo bom dobil, ne bo previsoke cene in ne prevelike žrtve." Njegov glas je bil togoten, poln strasti in sovraštva, da je bilo celo stotniku tesno, ker je nekaj zvedel, kar bi bilo lahko nevarno tudi zanj. Zato ga je skušal pregovoriti:

"Umirite se, major! Vročica vas trese. Dal vam bom žganja, da ukrotite prehlad in tablete proti bolečinam. Ni dobro, če se razburjate."

Ko je popil, je tonil v pijanem občutku bolečine in maščevalnega gneva. "Kaj, če ji delam krivico? Kaj, če so

jo dobili in je izgubila življenje?" Tisoč možnosti se je vrtinčilo v kolobarju dvomov.

Iz štaba je prišel kurir s sporočilom, da kličejo stotnika. Preden je odšel, se je oglašil Wolf:

"Erich! zakopljite na dno svojega spomina in zaklenite s tremi ključi vse, kar sem danes govoril! Ne zlorabite zaupanja! To bi vas prekleto drago stalo!" je renčal kot ranjen lev.

Že ko je stotnik vzel kapo in stopil k vratom, se je še enkrat oglašil Wolf:

"Predlagajte jim v štabu: razbijte jih v soteski in v sedlu s topništvo in aviacijo."

"Razumem gospod major, da jih razbijemo s topništvom in aviacijo," je pritrdil stotnik in odšel. Wolf pa je ugasnil luč.

Globoka tema je blagodejno napolnila njegove oči. Počutil se je olajšan. Veke so postale težke. Bolečine so popustile in zagrnile ga je prijetna omotičnost. Zdaj ko je bil sam, so mu misli, ki jih je imel nakopičene, delovale naprej. Jezno je stisnil ustnice in mrmral: "Če je res, kar sumim, potem gorje tej ženski brez duše. Kaj vse bom počel z njo, ko mi pride v roke? Vse to si moram šele izmisliti. Tako nekako ji bo moralo biti kot ribi na suhem. Tudi vredna je nekaj posebnega. To modrooko, dolgolaso, pretkano seme. Potem so se mu začele besede mesti, stavki so postali nevezani in nazadnje je utihnil. Zagrnila ga je tema.

19

Jutro je modro obarvalo stene neba nad sotesko in sedlom. Po dolini se je vlačila rahla jutranja megla. Nad hribi je vžilo sonce in pršča svetloba je obsijala korita dolin in debri. Zavel je veter in razpršil meglo, ki je polegala po strmih pobočjih.

Soteska je bila samotna in tiha. V njenem dnu se je penil potok. Med kamenjem se je vijugala steza, obarvana s curki krvi. Na zgornjem koncu so ležali mrtlički, ki jih gorski lovci niso mogli odvreči. Po skalovju je samevalo drevje, okleščeno od izstrelkov. S smolo in sokom je zalivalo rane in kapljice so polzele po skorji. Po vejah so se obešale vrane in krakale. Spreletavale so se vse bliže in ogledovale mrtličke.

Med skalami se je pokazala rjava lisca. Lisca se je spustila v sotesko. Z dvignjenim repom je obstala in z mokrim smrčkom vonjala duh, ki je prihajal iz vode. Potem je tekla navzdol in se pri mrtličih ustavila. Hitro je stekla mimo mrtvih obrazov, ki jih je umivala voda. Zanj je bilo preveč novo in sveže in tudi vsega preveč. Zato je šla, kot bi jo gonili psi, in na koncu soteske izginila v gozdu.

Za njo so se ojunčile vrane. Opogumila se je stara ptica in zajadrala k mrtliču na bregu potoka. Roko mu je preplavljala voda, glavo pa je imel na kamnu, kot bi si ga podložil za zglavje. Bil je plavalas, zelo mlad in čeden. Modre oči so razprte strmele v steklo neba, obraz je bil okrvavljen. Vrana mu je sedla na prsi, kjer je imel drugo roko, položeno k srcu. Preskočila mu je na obraz in se z ostrimi kremplji oprijela brade in ust. Zazibala se je in zakrakala. Svetle oči so jo razveselile. Odskočila je na vrat in z močnim kljunom udarila v izzivajočo svetlobo. Nekajkrat je to ponovila, potem pa je bil obraz resnično mrtev. Prazne votline so strmele k črnim previsom v skalovju. Krakajoča vrana je privabila še druge. Zažvižgala so krila in jata ptic se je vsula kot listje v jeseni z dreves. Zdaj mrtličem ni bilo več samotno. Ko se je cunjasta megla dvignila že do sedla, je soteska oživela v igri senca in svetlobe.

(Nadaljevanje sledi)

B. GODNIČ

Deček na pogorišču

V zgodnjih jutranjih urah so nad nekdanjim samotnim gorskim naseljem plavale rahle dimaste meglice: vojaki v zelenih uniformah so ponoči zažgali domačijo ob potočku, ki je žuborel v dolino, kakor da se nič ni zgodilo. Ptici so peli drevu in prvi ostenki jutranje zarje so prodrali na turobno pogorišče.

Ob sežganem brunu, ki je nekdanji podpiral svetlo in ponosno hišo, je sedel na črnem sajastem kamnu deček kakih štirinajstih let. Tako se je spoprijel s svojo temno postavo z žalostnim okoljem, da ga človek skorajda ne bi mogel opaziti niti od blizu.

Na zoglenelih ostankih se je bleščala jutranja rosa in tu in tam je kakšen še nedocela mrtev košček lesa zacvrčal v poslednjem vzgibu. Deček si je podpiral glavo z obema rokama in na prvi pogled se je zdelo, kakor da je izraz njegovega obraza odreden in da izraža neko brezobzirnost. Toda to se je samo zdelo; to je bil izraz navidezno premagane in zatrte bolečine, izraz samo vrhnje plasti nečesa, kar tli v globini, izraz obličja, ki je razodevalo nekakšno odsotno zamaknenost in odmik v preteklost, ko je bilo še vse po starem in je vzhajanje sonca (zdaj zdaj bo posvetilo z vso močjo izza temnih obrisov gorovja v dečkov okameneli obraz) pomenilo tudi radost prebujajočega se življenja. Kako je bilo zdaj vse, kar ga je obdajalo, kar je živel okrog njega, brez vsakega smisla, kakor posmeh turobnih in kričočih kulis!

Očeta ni več, ubili so ga vojaki, ker je podpiral partizane. Zanj ni vedel, kje je pokopan. Eden izmed njegovih bratov je v internaciji, drugi, starejši, je partizan. Domačija je požgana, živino so ukradli vojaki in jo odpeljali s seboj. Njega ni bilo doma, ko so prišli požigati in ubijati. Mudil se je s pastirji visoko v planini. Ko je prišel domov, je domačija že gorela. Obstal je kakor ukopan in oči so se mu od groze široko razprle. Goreča hiša je bruhalo tople valove zraka, njemu pa je bilo tako strašno hladno, da so mu šklepetali zobje. Sesedel se je v travo in leže, negibno opazoval ples zubljev.

Gorelo je njegovo mlado življenje. Ljubil je to hišo. Ko je zaškrtačal podirajoči se les, se mu je zdelo, kakor da bi škrtačale kosti zvestega prijatelja. Kako pošastno preprosto je to: nekega dne pridejo sem gor v planine tuji vojaki in ti ubijejo očeta in zažgejo domačijo, potem spet odidejo, kakor da se ni nič zgodilo, kakor da so opravili dobro in bogu dopadljivo delo. Nikdar v življenju jih ni in jih ne bo poznal, ničesar hudega jim ni naredil, oni pa so mimogrede in kot za šalo poteptali njegovo življenje, kakor da bi pohodili cvetico ob poti.

Goreča hiša se seseda. Kot velik kres je, ki ga kurijo pastirčki na samotnih pašah. Tako velikega kresa še ni bilo v tem kraju.

Materi ne poznal, umrla je, ko mu je bilo osem mesecev. Oče mu je bil mati, mehak je bil do njega, skoraj premehak za kmečkoga fanta, ki potrebuje trde vzgoje.

V tisti kamrici, ki ravno zdaj prasketa v ognju in se zvija v smrtnih krčih, ga je oče tolikokrat vzela na kolena in mu pripovedoval o materi, ki je tako zgodaj umrla. Predstavljaj si jo je kot lepo ženo, v njenih očeh je sijal čudežen ogenj. Mnogo noči je presanjal o njej. Na paši, ko je pekel krompir v žerjavi, je mnogokrat zaspal v travi in sanjal, da ga je obiskala mati. Poljubila ga je, pobožala po licih, stisnila k sebi in mu pripovedovala pravljice. Oče mu ni nikdar pripovedoval pravljic. Pogovarjal se je z njim kot z odraslim. Vendar je bil do njega drugačen kot do bratov. Slutil je, da ne

bo najmlajši nikoli kmet, da rase v njem človek, ki mnogo misli. „To imaš po materi,“ mu je večkrat dejal. „Hotela je, da bi šel študirat.“

Dobri in obzirni so bili z njim; z obzirnostjo in dobroto so mu hoteli nadomestiti to, kar je izgubil z materino smrtjo.

Hiša se je sesedla. Ogenj je na novo zagorel, vendar je bil zdaj že znatno nižji; kmalu bo ostalo le še črno pogorišče.

Kriknil je v noč, odmev se je turobno pretikal v oddaljenih drevsih. Prsti so krčevito grabili travo in telo, osvetljeno v pojemajočem ognju, se je zvijalo kot črv. Zdaj šele se je bolečina popolnoma izvila iz njega. Nekje v dolini so hripavo lajali psi, veter je pozibalval osmojene veje bliž-

opravilo: velikih zubljev ni bilo več. Tlela so le še posamezna bruna in deske. Na nebu so se pričeli zbirati oblaki. Hlad je prebudil dečka. Dvignil se je in se stresel od mraza. Z rokami si je podrgnil noge in hrbet ter odšel na pogorišče. Prevrnil je še žgoči kamen in sedel na njegovo hladno stran. V noge mu je šinila prijetna toplota dogorevajočega okolja. Ni več zatislil oči. Zavihl si je ovrtnik ter odsotno strmел v zvezde. Čemu se zbirajo oblaki, si je rekel, čemu zavija veter, čemu se prebujajo jutro, čemu čepim na tem ožganem kamnu in čakam, sam ne vem česa? Ničesar več se ne da spremeniti: vse je črno in zoglenelo in življenje se ne bo več povrnilo v tem onečaščenem kraju.

Kako se leskečejo zvezde samotnice na sinjem nebu, kako prijazno žubori potoček (še pred dvema dnevi sem lovil v njem postrvi!). Ničesar ne ve o moji žalosti, o tem, da sem izgubil očeta in dom. Skaklja in žubori in šepeče pesem v zgodnje jutro.

Tako sam sem, si je dejal, pogovarjati se moram z zvezdami, z oblaki in s potočkom, drugače mi bo vedno huje in bom umrl od tesnobe.

Strmel je predse in se šepečaje pogovarjal z drevesi in z vsem, kar ga je obkrožalo. Tako je čakal dneva, kaj mu bo prinesel. Kaj mu naj vendar prinese, kaj mu sploh more prinesiti še tako lep in svetel dan?

Sonce je zmagovalno napovedalo prihod dneva in razpredlo svojo zlato svetlobo na pogorišče. Ko je posijalo dečku v blede obraz, ga ni niti najmanj razveselilo. Izraz je ostal isti: top, odmaknjen in izgubljen; le val toplote, ki ga je zajel, je zganil toplo telo.

Tedaj se je njegovega ramena rahlo dotaknila moška roka. Obrnil se je: pred njim je stal partizan. Bil je njegov brat. Nedaleč od njega so stali še trije partizani. Eden izmed njih je imel dve puški.

Brat se mu je nemo zazrl v oči. Tako sta se gledala dolgo. Njegov pogled pa mu je govoril: Razumem te, brat. Resnica je bridka. Tega, kar se je zgodilo, ne boš pozabil nikoli. Toda jokali bomo pozneje, zdaj ne utegnemo! Nisi več deček, čas te je spremenil v moža. Stisni pest in spomni se, kaj bi ti rekel oče, če bi še živel: pokonci glavo, sinko, še vse bo dobro!

Deček je gledal svojemu starejšemu bratu v velike, jasne oči in v njih govorica je prebujala odreneni izraz njegovega obličja. Rahlo se je nasmehnil, se dvignil s kamna in dejal:

„Pripravljen sem!“

Brat je stopil k najbližjemu partizanu. Ta mu je izročil puško in se z njo vrnil k najmlajšemu bratu, ki je ena sama noč spremenila v moža. Obesil mu jo je preko rame in rekel:

„Zdaj si partizan!“

Dečko se je vzravnil in stisnil puško k telesu. Brat pa se je obrnil vstran; njegov vlažni pogled se je srečal s pogledi partizanov, ki so stali v jutranjem soncu, na videz trdi in neprizadeti, v resnici pa so jim drhtela srca, obtežena z bombami in puškami.

Vzpenjali so se navkreber, po ozki stezi. Na veliki jasi so se odpočili. Deček ni odložil puške kot so to storili njegovi spremljevalci. Krčevito jo je stiskal k sebi, kakor bi se bal, da jo bo izgubil. Globoko pod njimi je bilo pogorišče; majhna črna pika. Še en pogled, še en objem — potem bo nosil to piko samo še v svojem srcu in ni sile na svetu, ki bi jo mogla od tam pregnati.

Nadaljevali so pot molče in razkritih glav. Veter jim je žvižgal krog ušes in nekje v bližini je pela strojnica.

● Kjer se velikani pretepajo, se jih pritlikavci lahko otepajo.

● Zoper neprijetne resnice je le eno zdravilo: sprijazniti se je treba z njimi.

● Moški razumejo besedo konverzacija kot umetnost pripraviti druge tako daleč, da začno govoriti; ženske pa razumejo s to besedo umetnost, kako pripraviti druge, da umolknejo.

● Kdor hoče uživati veselje, ga mora deliti; sreča se je rodila kot dvojček.

● Tudi norec lahko reče: tako pameten sem, da me nihče ne razume.

● Gentleman ne bo nikdar povedal ženski, kaj misli o njej, bo pa tako ravnal.

● V mladosti se trudimo spoznati ljubezen s pomočjo ženske; pozneje upamo, da bomo spoznali žensko s pomočjo ljubezni.

● Nobena umetnost ni biti mlad, ko imamo dvajset let.

● Strpnost pomeni oprostiti napake drugih, takt pa, jih sploh ne opaziti.

Domislice

● Svoboda je sadež, ki ga je treba obirati vsak dan, sicer bo zgnil.

● Ženske imajo rade tragične junake zato, da jih lahko rešujejo.

● Še v krtovi luknji je nekaj prostora.

● Vzvišenemu človeku je poglavitna krepost, neumežuj pa udobnost.

● Kdor ženski kaj zaupa pod prisego molčečnosti, je sadist.

● Otroci, ki jih ne ljubimo, bodo postali odrasli, ki ne bodo ljubili.

● Pri komur ne moremo govoriti o delu, govorimo o življenju.

njih drevce. Deček je jokal pretresljivo in nedopovedljivo turobno. Zavijal je kot volčič, ki so mu lovci ustrelili mater in ga pustili samega v gozdu. Solze so mu drle po licih, začel je kričati divje in bolešno. Iz njegovih blaznih krikov je zvenela neizmerna bolečina. Odgovarjal mu je prizadeti molk gozda in zvezd, prasketanje gorečega lesa je spremljalo njegovo gorje.

Obležal je v travi in od utrujenosti zaspal. Ogenj je dokončaval svoje

Moj in tvoj Vietnam

Tvoje oči so trdne in trudne; v njih ni več upanja v svetlobo prihodnosti, ni več spominov iz preteklosti, v njih je sedanjost, ki ji je ime SMRT; in Smrti je ime Pozaba, a v pozabi je združeno tisoč pozab: čustev, neizrečenih besed ljubezni, tisoč mrtvih nekdanj ljubljenskih prijateljev, tisoč in več lačnih, pohabljenih, nikdar rojenih otrok.

Na tvojih ustih je le ena beseda, ki se dviga, ki ti daje moč — SVOBODA. V srcu ti gori ena sama svetla luč, ena sama ljubezen — DOMOVINA, tvoja poteptana, izžgana domovina. O, tvoja domovina! Njena polja so uničena in voda njenih potokov zastrupljena, vsaka gruda je prepojena s krvjo tvojega naroda, s solzami tvojih mater in deklet; v zraku plava tisoč in več kletev, tisoč prošenj... in eno samo upanje.

Boriš se, umiraš, toda ne kloniš in vem, da ne boš nikdar klonil. Ti več zakaj trpiš in veš: nekoč mora biti drugače! Občudujem te, ti ponosni neuklonljivi Vietnamec, občudujem tvojo borbo in trpim s teboj. Vendar: to je premalo, rada bi ti pomagala, a kaj, ko sem le neznamen drobec v masi življenj.

Če umiraš, se dvigaš v obeh vseh sveta, ki je hotel že pozabiti nate. Ne, ne boš ostal vedno sam, kajti verjamem v ČLOVEKA, verjamem v to, včasih najnižkotnejšo žival, da se bo nekoč nekaj zganilo v njej in da se bodo brezbrizna srca prebudila ter se z vso silo človeškega bitja zagnala v zver, ki sedijo na visokih stolčkih tisoče kilometrov proč in odločajo o tvoji usodi.

Ni te strah smrti, ker veš, zakaj umiraš, pač pa je strah tisoče vojakov, ki jih pošiljajo nadte. V tebi je ena sama misel: boriti se! Nočeš živeti pod tujcem, biti teptan in zaničevan, zate ni življenje brez svobode. A oni drugi? Ti ne vedo, zakaj se sploh bore, zakaj umirajo, ne poznajo svojega cilja, strah jih je. Slabiči so, ki pod krinko morije in grozodejstev skrivajo strah in sram pred seboj, strah pred tvojo nedoumljivo borbo.

Stoletja že traja tvoj boj... stoletja trpljenja, ponižanja so za teboj, stoletja teme in odrekanj in smrti in solza in krvi... a sonce noče posijati. Blodiš v temi močvirnatih pušč, med drevesi smrti, mimo požganih domov, posiljenih deklet in tvoje oči so uprte naprej, tvoje žalostne oči strme v prihodnost.

Morda bodo otroci tvojih otrok nekoč lahko srečni... in bodo imeli topel dom in dobrega očka; morda ne bodo poznali lakote in smrti ter ne bodo vedeli za vse nizkosti življenja. Morda bodo lahko hodili v šolo in se, kot vsi otroci sveta, ukvarjali s svojimi „velikimi“ problemi ter iskali odgovora na svoj večni ZAKAJ. In morda bo iz teh otrok nastala generacija, ki bo v pomladi svojega življenja lahko prisluhnila klicu prve ljubezni ter se mu odzvala; generacija, ki bo, kot vsi mladi, preko mladostnih problemov, spoznanj in razočaranj, vstopila v svet odraslih, kasneje na njihova mesta ter s svojim mladostnim elanom in entuziazmom pomagala utreti pot v svetlo prihodnost svojega naroda.

MORDA, vse je le morda — in zanj ti umiraš. To so le tvoje sanje, ki jih sanjaš z odprtimi očmi med bombnimi napadi, sanje, ki jih nosiš v srcu, ko hodiš mimo iznakaženih trupel in trupelc, katerih podobe te prebujajo ponoči iz morečega sna; sanje, ki mora jo postati resnica, kajti življenje brez svobode je kot dan brez svetlobe.

In vi, ljudje, ki vsak zase pravite, da ste ČLOVEK, gledate vse to skozi prizmo neprizadetosti in pozabljate, da nekje daleč od vas umirajo milijoni nedolžnih!

Ste se v tem prekletem tempu življenja, drveči in hlepeči za čim višjim standardom in materialnimi dobrinami, kdaj pogledali v ogledalo? Ste že kdaj na svojem čelu zasledili kaplje krvi onih, ki tako daleč proč umirajo, kdo ve, morda tudi za vas? Boste kdaj dojeli, kako brezsmiselno je živeti v okviru lastnih problemov in v okovih nepisanih zakonov dvajsetega stoletja? Borite se za čim višji standard, z obupanimi naporji si prizadevate storiti vse za tem lepšo in gladko utrto pot svojih orok, za njihovo svetlo bodočnost, a pri tem tako pogosto pozabljate, da bomo mladi živeli v svetu, ki ga vi ustvarjate, v svetu, v katerem se je do sedaj nabralo toliko nasprotij in krivic, da se bo nekoč nekje nekaj pretrgalo in izbruhnilo na dan v katastrofo, katere posledice bodo strahotne. Nosilci posledic pa bodo mladi rodovi, otroci vaše krvi!

A mi, mladi? Pozabljamo na vse grozote, ki se gode po svetu! Živimo v praznini materialnih dobrin, v atmosferi light showov, undergrounda in svobodnega seksa. Ob vsem tem padamo iz ekstremov v ekstreme in iščemo svoje zadovoljstvo v vsem, kar je novega. Zahtevamo več in več privilegijev ter že skoraj nemogočo stopnjo razumevanja, obenem pa se navdušujemo za mini in maxi, za svobodni seks, hipije, LSD, skratka za novotarije, ki mejijo že na nenormalnost in bolezen iz prenasitosti. Spremeniti hočemo svet, a vendar dopuščamo, da nas spreminjajo drugi. Dovzetni smo za vse kar je novega, ne glede na to, ali je dobro ali slabo — za vsako ceno hočemo biti moderni. Ob vsem tem pa postajamo slabši in slabši, vedno bolj prazni in odmaknjeni od sveta. Pri osemnajstih letih so za nami že vsa mogoča spoznanja o človeku, ljubezni itd., ki pa še zdaleč niso prava.

Siti smo, prenasitjeni vsega in premnogokrat si zastaoljamo absurdno vprašanje, zakaj sploh živimo, ko nimamo več kaj pričakovati od življenja. Vsi problemi, s katerimi se srečavamo na poti v življenje, se nam zdijo gromozansko veliki in nepremostljivi in kadar se nam zgodi krivica, se strašansko smilimo sami sebi. Otroci dvajsetega stoletja smo, otroci, ki so jim dane najbolj idealne možnosti za uspeh in so jim odprta več ali manj vsa vrata, mi pa se zapiramo v svoj krog in živimo kot kočijaški konj brez plašilcev, smo brezbrizni in premnogokrat neprizadeti ob vsem, kar izključno ni namenjeno nam samim. Ne vidimo sveta okrog sebe, ljudi, ne znamo razumeti sočloveka, a ne le to: tudi ne poizkušamo ga! Ne vidimo krivic, ki se gode, grozot in ne zavedamo se, kako odločilni so vsi ti pojavi za našo prihodnost in za prihodnost človeštva na sploh. Ne znamo se zamisliti nad vsem tem.

Sram me je, če pomislim, kolikokrat klonim pred vsakdanjimi problemi in vidim le sebe, moj uokvirjeni jaz, ki se mi reži iz vseh strani, ter se počutim pobito, prazno in kar je najhuje — brez volje; nekje daleč pa v istem trenutku umirajo moji sovrstniki.

Zaskeli me, ker vem: nihče od njih se ne bo nikdar kot mi učil aksionov, integralov, slovnice in kaj vem še česa, nikdar ne bo občutil nežnega stiska roke in prvega pomladnega vznemirjenja, nikdar sanjaril ob sončnem zatonu in nikdar ne bo spoznal vseh čudovitih iluzij in raznobarnih odtenkov sreče. Da, naši vrstniki so, a tako drugačni od nas, starejši, zrelejši, stari kot svet. V njih je združeno vse trpljenje sveta, vse neizgovorne solze, vsa negotovost, temina prihodnosti.

Moj in tvoj Vietnam

Športni vestnik

AVSTRIJA PODLEGLA ZAHODNI NEMČIJI V TEKMI ZA DAVISOV POKAL

V evropski coni tekmovalja teniških reprezentanc je minuli teden v drugem kolu tekmovalja skupine B nastopila reprezentanca Avstrije proti reprezentanci Zahodne Nemčije. Tekma v Augsburgu bi se lahko končala s senzacijo, toda avstrijska reprezentanca z Beljačanom Karyjem na čelu se zadnje dva dni ni mogla tako uspešno uveljaviti, kakor se je to zgodilo ob začetku. Igre so bile povsem dramatične in so se Avstrijci izkazali enakovredni Nemcem. Rezultat 4:1 je izpadel previsoko v korist Nemcem. Pri Avstrijcih se je izvrstno odrezal 21-letni Hans Kary, ki je premagal znanega Kuhnkeja z rezultatom 4:6, 2:6, 0:6, 0:6 in 7:5. V drugi igri je Kary podlegel nesrečno Bungertu z rezultatom 3:6, 6:3, 6:3, 6:2 in 5:7. Kljub porazu z Bungertom je Kary navdušil gledalce, ki so uživali igro evropske elite. Pred tekmovaljem v Nemčiji, je Kary prišel z velikega potovanja po inozemstvu, kjer je nastopil proti najboljšim igralcem sveta. V avstrijski reprezentanci so nastopili še Peter Pokorni in v dvojici Blanke ter Hoskowitz, ki pa so vsi želi poraze.

V tekmovalju za Davisov pokal so nastopili tudi teniški igralci Jugoslavije, ki so premagali reprezentanco Italije s 3:2. Dvoboj je bil odločen že po drugem dnevu, ko so Jugoslovani zmagali s 3:0. Jugoslovanska reprezentanca v tej mednarodni igri ni nastopila z znanim Franulovićem, kar se je po zadnjem dnevu močno poznalo.

ÜBLEIS SVETOVNI PRVAK

33-letni Avstrijec Adolf Übleis je v soboto dokončno postal svetovni prvak v dirkanju s konji, v zelo mladi športni disciplini. Avstrija je z njim dobila novega svetovnega prvaka, ki jih je tu le malo. Zmaga Avstrijca ni izpadla tako učinkovito, kakor je bilo pričakovati po 17. tekmovaljih, ko je vodil s 526 točkami pred Američanom Haughtonom, ki je do tedaj zbral le 263 točk. 30 dirk obsegačje tekmovalje se je namreč v korist njegovih nasprotnikov podaljšalo kar za štiri tekmovalja. V sobotnih dirkanjih si je Übleis dokončno osvojil z zadnjimi točkami najvišji naslov.

Adolf Übleis je v 34 tekmovaljih po Ameriki in Kanadi zbral 680 točk in s prednostjo 42 točk postal svetovni prvak. Drugo mesto je zasedel Američan Haughton (638) pred Wolfendenom iz Nove Zelandije (519). Drugi najboljši Evropejec, Italijan Ossani, je zasedel šesto mesto.

Da je težko osvojiti naslov svetovnega prvaka, priča dejstvo, da dobi vsak dirkalec pred dirkanjem izžrebanega konja. S tem so stavljeni vsem tekmovalcem enaki pogoji.

KEGLANJE

16. maja je bil v Dresdenu v Nemški demokratični republiki dvoboj med kegljaškima reprezentancama NDR in Jugoslavije. Kegljaska reprezentanca NDR, ki nosi naslov vicešampiona sveta, je tako v moškem kakor tudi v ženskem tekmovalju premagala ekipo Jugoslavije. Moška ekipa je izgubila dvoboj z razliko 296 kegljev, ženska vrsta pa z razliko 372. Največji uspeh med jugoslovanskimi tekmovalci je imel Mariborčan Steržaj, ki je v neposrednem dvoboju premagal vse nekdanje nemške svetovne prvake in vrhu tega postavil nov rekord na dresdenskem kegljišču.

EVROPSKO PRVENSTVO V ORODNI TELOVADBI

V ponedeljek zvečer se je v Madridu končalo IX. evropsko prvenstvo v gimnastiki za moške. Za zbiralca kolajin se je na tem evropskem prvenstvu izkazal Andrijanov (Sovjetska zveza), ki je osvojil dve zlati, dve srebrni in eno bronasto kolajno. Nekdanji svetovni prvak in sedanjí evropski prvak Voronin (prav tako Sovjetska zveza) se je moral zadovoljiti z eno zlato kolajno, dvema srebrnima in eno bronasto.

Novi evropski prvak v parterju je postal Bolgar Hristov, ki se je izkazal že na svetovnem prvenstvu v Ljubljani. Na krogih je zmagal Voronin, na konju pa se je izkazal njegov rojak Andrijanov. Najboljši pri preskoku je bil ponovno Andrijanov, na drogu in na bradljah pa sta osvojila naslov evropskega prvaka vzhodni Nemec Köste oziroma Italijan Carminucci, kar je bila velika senzacija. Velike upe Jugoslavije je zapravljal Vrtič v vajah na konju, ko je po dobrem predavanju napravil v odskoku napako in zasedel samo peto mesto.

OOOOO

V četrti avtomobilski dirki za evropsko prvenstvo v formuli-II je Avstrijec Dieter Quester v Jarami blizu Madrida zasedel odlično drugo mesto. Prvo mesto je osvojil Braziljanec Emerson Fittipaldi, ki je vozil izven konkurence. Drugo mesto Questerja pomeni hkrati prvo mesto v tekmovalju za evropski pokal. Drugi Avstrijec, Niki Lauda, je v tej dirki zasedel 7. mesto

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila: 5.00 — 6.30 — 8.00 — 10.00 — 13.00 17.00 — 19.00 — 20.00 — 22.00 — 23.00 — 24.00.

Dnevne oddaje: (razen ob sobotah, nedeljah in praznikih): 5.05 Ljudske viže — 5.30 Kmetijska oddaja — 5.33 Ljudske viže — 5.40 Jutranja opažanja — 5.43 Plesne jutranje melodije — 6.00 Jutranja gimnastika — 6.35 Glasba in dobri nasveti — 6.45 Deželni razgled — 7.00 Glasbeni mozaik — 7.45 Lokalna poročila — 8.05 Godba na pihala — 8.15 Oddaja za ženo — 9.00 Za prijatelje stare glasbe — 10.05 Operetni koncert — 11.25 Oddaja za podeželje — 11.45 Za avtomobiliste — 13.05 Deželni razgledi — 13.30 Glasba po kosilu — 13.45 Slovenska oddaja — 15.30 še vedno priljubljeno — 16.15 Ženska oddaja — 18.10 Odmev časa — 18.40 Šport — 18.45 Note in beležke — 18.55 Lahko noč otrokom — 19.03 Pregled sporeda — 19.05 Zabeležite si — 19.35 Melodija in ritem — 20.05 Deželna poročila — 22.10 Šport iz vsega sveta.

Sobota, 22. 5.: 5.05 Ljudske viže — 7.55 Naš hišni vrt — 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Naša lepa domovina — 13.50 Za zbiralce znamk — 14.00 Zabajni koncert — 15.30 Voščila — 18.00 Majhna solistična parada — 18.40 Umetnostna in kulturna kritika — 19.40 Melodija in ritem — 20.10 „Valček sen“ — 21.30 Dunajska glasba — 22.22 Plesna glasba po naročilu.

Nedelja, 23. 5.: 6.10 Igra na orgle — 6.35 Nov dan se začne — 7.35 Kadar petelin zapoje — 8.05 Zveneti jutranji pozdrav — 8.15 Kaj je novega — 9.45 Dunajski zajtrk z glasbo — 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.03 Za avtomobiliste — 13.10 Ogledalo Mestnega gledališča — 13.45 Iz domovine — 14.30 Voščila — 16.00 Otroška oddaja — 16.30 Dunajska glasba — 17.05 Čajanka ob modi in glasbi — 18.00 Majhen večerni koncert — 18.30 Pogovor o umetnosti — 18.45 Zborovsko petje — 19.00 Nedeljski šport — 19.30 Deželni razgledi — 20.10 Avstrijska rally — 21.15 Zveneti Avstrija.

Ponedeljek, 24. 5.: 5.05 Veseli začetek dneva — 9.00 Učenje in nadaljanje izobrazbe — 10.00 Enojevanke svetovne književnosti — 11.00 Koroške pesmi — 14.30 Knjižni količek — 14.45 Koroško pesništvo — 15.00 Komorna glasba — 16.15 Za ženo — 16.30 Otroška oddaja — 18.00 Oddaja kmetijske zbornice — 19.15 In ljudje so tako prijazni — 20.10 Avstrijske radijske igre po letu 1945 — 21.00 Ljudska glasba iz Avstrije.

Torek, 25. 5.: 5.05 Veselo zaigrano — 9.00 Svetovna književnost iz Skandinavije — 9.30 Dežela ob Dravi — 10.00 Kulturna zgodovina živil — 10.20 Kaj naj napravim? — 11.00 Ljudske pesmi — 14.30 Pro Austrija — 14.45 Razgovor o znanstvenih knjigah — 16.15 Za ženo — 16.30 Otroška oddaja — 18.00 Oddaja sindikalne zveze — 19.15 In kaj pravite vi? — 20.10 Orkestrski koncert — 21.30 Brez strahu pred sosedi.

Sreda, 26. 5.: 5.05 Veselo zaigrano — 9.00 Bele puščave — 9.30 Vesele note — 10.00 Gledališče in koncert — 11.00 Po Dravski dolini gor in dol — 14.30 Srečanje — 15.00 Ura pesmi — 16.15 Avstrijsko kmetijstvo dobavlja polnovredno hrano — 16.30 Operetni koncert — 17.10 V dunajski kavarni — 18.00 Oddaja Industrije — 19.15 Jezik domovine — 19.55 Nogomet Švedska-Avstrija — 20.45 Pro Austrija.

Četrtek, 27. 5.: 5.05 Veselo zaigrano — 9.00 Primerjalna književnost — 9.30 Vesele note — 10.00 Veseloligre v svetovni književnosti — 10.30 Nova glasba za otroke — 11.00 Pomlad najlepši čas — 14.45 Zabeleženo na koroških cestah — 15.00 Diletto musicale — 16.15 Avstrijsko kmetijstvo dobavlja polnovredno hrano — 16.30 Otroška oddaja — 17.10 Operetne melodije — 17.50 Pogodbe in pravne zadeve — 18.00 Oddaja obrtnega gospodarstva — 19.15 Na obisku pri koroških zborih — 21.15 Iz domačega glasbenega ustvarjanja.

Petek, 28. 5.: 5.05 Veselo zaigrano — 9.00 Šolska oddaja — 10.00 Avstrijska zgodovina v pripovedki — 10.30 Mi in država — 11.00 Zabavno in pestro — 14.30 Vaš konjiček — 14.45 Koroški avtorji: Lorenz Mack — 16.15 Žena v kmetijstvu — 16.45 Otroški zbori — 17.10 Glasba za konec tedna — 18.00 Oddaja

delavske zbornice — 19.15 Veselo in zabavno — 20.10 Zveneti alpska dežela — 21.10 Ljudstvo in domovina — 22.20 Okretnica jugovzhod.

Slovenske oddaje

Sobota, 22. 5.: 9.00 Za jugoslovanske delavce v Avstriji — Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

Nedelja, 23. 5.: 7.00 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 24. 5.: 13.45 Informacije — Mesečna gospodarska panorama.

Torek, 25. 5.: 13.45 Informacije — športni mozaik — Za krmilom.

Sreda, 26. 5.: 13.45 Informacije — Iz kulturnega življenja koroških Slovencev.

Četrtek, 27. 5.: 13.45 Informacije — Po sledih starih šeg in navad.

Petek, 28. 5.: 13.45 Informacije — Kulturna panorama — Arije iz znanih oper.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.30 — 5.00 — 7.00 — 8.00 — 9.00 — 11.00 — 12.00 — 13.00 — 14.00 — 17.00 — 18.00 — 22.00 — 23.00 — 24.00.

Dnevne oddaje: (razen ob nedeljah in praznikih): 4.30 Dobro jutro — 5.30 Danes za vas — 5.45 Informativna oddaja — 6.00 Jutranja kronika — 6.30 Informativna oddaja — 7.25 Pregled sporeda — 7.45 Informativna oddaja — 10.00 Danes popoldne — 10.15 Pri vas doma — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 12.00 Na današnji dan — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam — 15.00 Dogodki in odmevi — 16.00 Vsek dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 19.00 Lahko noč otroci — 19.10 Obvestila — 19.30 Radijski dnevnik — 23.05 Literarni nočturni.

Sobota, 22. 5.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pionirski tehnik — 9.35 Orkester „Boston Pops“ — 12.10 Iz jugoslovanske simfonije literature — 12.40 Poje tenorist Gašper Dermota — 14.10 Glasbena pravljica — 14.30 Veseli zvoki z domačimi ansambli — 15.40 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 16.40 Dobimo se ob isti uri — 17.10 Gremo v kino — 17.50 Klavir v ritmu — 18.15 Simfonični plesi s koncertnih odrov — 18.45 S knjižnega trga — 19.15 Ansambel štirje kovači — 20.00 Spoznavajmo svet in domovino — 21.15 Parada zabavne glasbe — 22.20 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

Nedelja, 23. 5.: 6.00 Dobro jutro — 6.50 Danes za vas — 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 8.05 Umetniška pripoved — 8.50 Skladbe za mladino — 9.05 Koncert iz naših krajev — 10.05 Še pomnite, tovariši! — 10.25 Pesmi borbe in dela — 10.45 Voščila — 11.50 Pogovor s poslušalci — 13.30 Nedeljska reportaža — 13.50 Z domačimi ansambli — 14.05 Vedri zvoki s pihalnim orkestrom — 14.30 Humoreska tedna — 14.50 Klavir v ritmu — 15.05 Iz opernega sveta — 15.30 Radijska igra — 16.50 Nedeljsko športno popoldne — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 Zabavno glasbeno oddaja — 22.20 Zaplešite z nami — 23.15 Jazz za vse.

Ponedeljek, 24. 5.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.20 Cicibanov svet — 9.40 Pojeta Elda Viller in Lidija Kodrič — 12.40 Angleška pihalna godba — 14.10 Iz del mojstrov lahke glasbe — 14.35 Voščila — 15.40 Poje mešani zbor „Glasbene matice“ iz Ljubljane — 16.40 Iz operetnega sveta — 17.10 Ponedeljkovo glasbeno popoldne — 18.35 Mladinska oddaja — 19.15 Ansambel Viški fantje — 20.00 Charles Gounod: Faust, opera — 21.40 Lahka glasba — 22.15 Za ljubitelje jazz — 23.15 S popevkami po svetu.

Torek, 25. 5.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Radijska šola — 9.35 Radio Simoniti: Kolednica mladinskih brigad — 9.50 Pesmi za glas in orkester na stara narodna besedila — 12.10 Iz Simonitijeve opere „Partizanka Ana“ — 12.40 Lepe melodije — 14.10 Tribuna mladih — 14.30 Godala v ritmu — 14.40 Mladinska oddaja — 15.40 Violinist Vladimir Škerlak — 16.40 Rad imam glasbo

sindikalne zveze — 18.50 Cesarčin sel — 19.16 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Komisar — 21.15 Pro Austrija — 22.15 Čas v sliki — 22.30 Ob koncu tedna na poti.

Avstrija 2

Sobota, 22. 5.: 18.30 Obzorja — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.10 Vzgoja — 20.15 Tristana, film — 21.55 Telereprize.

Nedelja, 23. 5.: 18.30 Iz moje knjižnice — 19.00 Čas v sliki in vprašanje tedna — 19.30 Pod povečevalnikom — 20.00 Šah kraljevska igra — 20.15 Sedanska gos — 21.45 Telereprize.

Ponedeljek, 24. 5.: 18.30 Kaj morem postati — 19.00 Komputer — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.10 Vzgoja — 20.15 Jaz, ponedeljek... — 21.00 Napad na sonce — 22.30 Telereprize.

Torek, 25. 5.: 18.30 Na obisku pri Ingeborg Bachmann — 19.00 Pota do glasbe — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.10 Vzgoja — 20.15 Big Valley — 21.05 Enalindvajset, quiz — 21.50 Telereprize.

Sreda, 26. 5.: 18.30 Komentar k aktualnim dogodkom — 19.00 Mož iz kluba služabnikov — 20.50 Čas v sliki — 21.10 Z dežnikom, očarljivostjo in melono — 22.00 Telereprize.

Četrtek, 27. 5.: 18.30 Viri zgodovine: Teurnija — 19.00 Kontakt — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.10 Vzgoja — 20.15 Beseda — 22.15 Telereprize.

Petek, 28. 5.: 18.30 Na obisku pri Fritzu Hochwälderju — 19.00 Stikalni načrt duha — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Ob koncu tedna na poti — 20.06 Šport — 20.10 Vzgoja — 20.15 Potrebujem delavnico — 21.15 Ponočitev po želji.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt — Celovec, Gasometergasse 10, tel. 85-6-24. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec — Borovlje.

Novi rekordi pri ÖDK

Avstrijska družba dravskih elektrarn (ÖDK) je v prvem četrtletju 1971 zabeležila spet nove rekorde v proizvodnji električne energije. Proizvodnja v mesecu marcu je znašala 301 milijon kWh, kar predstavlja doslej najvišjo mesečno proizvodnjo v zgodovini ÖDK. Bistveno je k temu uspehu prispevala kalorična elektrarna v St. Andražu, ki je z 89 milijoni kWh meseca marca prav tako zabeležila doslej najvišjo mesečno proizvodnjo.

V prvem četrtletju je proizvodnja pri ÖDK znašala skupno 925 milijonov kWh, kar v primerjavi z lanskim letom pomeni porast za okoli 75 milijonov kWh; od tega odpade 55 milijonov samo na kalorične elektrarne, ki so meseca marca porabile 224.750 in v prvem četrtletju 695.350 ton premoga. Da bi za svojo kalorično elektrarno v St. Andražu tudi za bodoče zagotovila potrebne količine premoga, je ÖDK sklenila ustreznno pogodbo s premogovnikom v Velenju, od koder bodo prevvažali lignit v St. Andraž.

ÖDK pa je zanimanje domačih in inozemskih strokovnjakov pritegnila tudi s tem, da je novo dravsko elektrarno Bistrica-Bilčovs opremila z napravami za avtomatično upravljanje. Te naprave si je prejšnji mesec ogledala tudi delegacija jugoslovanskega elektrogospodarstva. Naprave Reifbeck pa je pred nedavnim obiskala celo delegacija iz Sibirijske.

— 17.10 Popoldanski simfonični koncert — 18.15 V terek nasvidenje — 18.45 Družba in čas — 19.15 Ansambel Henčka Burkata — 20.00 Prodajalna melodij — 20.30 Radijska igra — 21.23 Lahka glasba — 22.15 Staroangleška glasba — 23.15 Priljubljene evropske popevke.

Sreda, 26. 5.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Operna matineja — 9.05 Za mlade radovedneže — 9.20 Iz glasbenih šol — 9.40 Pojeta Tereza Kesovija in Krunoslav Slabinac — 12.10 Klarinetist Alojz Zupan igra Weberja, pri klavirju Nada Oman — 12.40 Po domače — 14.10 Lahka glasba — 14.35 Voščila — 16.40 Plesni orkester RTV Ljubljana — 17.10 Jezikovni pogovori — 17.25 Ob 10-letnici festivala „Slovenska popevka“ — 18.40 Naš razgovor — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 Simfonični orkester RTV Ljubljana igra lahko in zabavno glasbo — 22.15 S festivalov jazz — 23.05 Mala panorama nizozemske lirike — 23.15 Revija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe.

Četrtek, 27. 5.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 O nastanku in razvoju človeka — 9.35 Priljubljene slovenske popevke — 12.10 Iz Bellinijeve opere „Norma“ — 12.40 Od vasi do vasi — 14.10 Pesmi mladih — 14.40 Enajsta šola — 15.40 Pesmi z britanskih otokov — 16.40 Portreti skladateljev lahke in zabavne glasbe — 17.10 Koncert po željah poslušalcev — 18.45 Naši znanstveniki pred mikrofonom — 19.15 Ansambel Jožeta Kampeka — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer — 22.15 Nova glasba z ostran Atlantika — 23.15 Iz albuma izvajalcev jazz — 23.40 Plesni zvoki.

Petek, 28. 5.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Operna matineja — 9.05 Radijska šola — 9.35 Slovenske narodne in raznih izvedbah — 12.10 Iz slovenske klavirske glasbe — 12.40 Z ansambli Mihe Dovžana — 14.10 Iz albuma skladb za mladino — 14.35 Voščila — 15.30 Napotki za turiste — 16.40 Rad imam glasbo — 17.10 Človek in zdravje — 17.20 Ob 10-letnici festivala „Slovenska popevka“ — 18.50 Ogledalo našega časa — 19.15 Ansambel Beneški fantje — 20.00 Komorni zbor RTV Ljubljana — 20.30 „Top-pops 13“ — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.15 Besede in zvoki iz logov domačih — 23.15 Jazz pred polnočjo.

Jugoslavija

Sobota, 22. 5.: 9.35 Šolska oddaja — 14.50 Nogomet Anglija-Škotska — 17.30 Obzorik — 17.45 Andrejev zaklad, poljski ples — 18.15 Mladinski quiz — 19.15 Mozaik — 19.20 S kamero po svetu — 20.00 Dnevnik — 20.35 Beogradska pomlad, festival zabavnih melodij — 22.05 Nepremagljivi — 22.55 Kažipot — 23.15 Poročila.

Nedelja, 23. 5.: 8.55 Madžarski pregled — 9.30 Po domače — 9.35 Kmetijski razgledi — 10.45 Mozaik — 10.50 Otroška matineja — 11.45 Mesteca Peyton — 12.35 Kažipot — 18.15 Vesela leta z Laurelom in Hardyjem, filmska komedija — 20.00 Dnevnik — 20.35 Mojstra — 21.30 Videofon — 21.45 Poročila — 22.00 Športni pregled.

Ponedeljek, 24. 5.: 9.05 Odprta univerza — 9.55 Šolska oddaja — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.45 Šolska oddaja — 16.45 Madžarski pregled — 17.40 Tigerček Peter — 18.00 Risanka — 18.15 Obzorik — 18.30 Od zore do mraka — 19.00 Mozaik — 19.05 Mladi za mlade — 20.00 Dnevnik — 20.35 Ustavna razprava — 20.50 Cilinder, drama — 22.00 Kulturne diagonale.

Torek, 25. 5.: 9.35 Šolska oddaja — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.45 Šolska oddaja — 15.55 Vrtic — 17.40 Nina in Ivo — 17.55 Risanka — 18.10 Obzorik — 18.25 Device tri kresujejo, slovenske romance — 18.55 Roboti — 19.30 Dnevnik — 20.00 Dan mladosti — 21.10 Mali vojaki, jugoslovanski film — 22.40 Poročila.

Sreda, 26. 5.: 8.15 Šolska oddaja — 16.15 Nogomet — 18.15 Obzorik — 18.30 Pika Nagavička — 19.00 Mozaik — 19.05 Od filma do filma — 19.20 Po sledih napredka — 20.00 Dnevnik — 20.35 Teh naših petdeset let — 21.35 Prebrisana vdova — 22.05 Poročila.

Četrtek, 27. 5.: 9.35 Šolska oddaja — 14.45 Šolska oddaja — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 17.05 Obzorik — 19.20 Vse življenje v letu dni — 20.00 Dnevnik — 20.35 Laura, ameriški film — 22.00 Glasba iz studia B — 22.40 Poročila.

Petek, 28. 5.: 9.30 Šolska oddaja — 14.40 Šolska oddaja — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 16.40 Madžarski pregled — 17.30 Vljavaja-lingaraja — 18.15 Obzorik — 18.30 Jazz portret — 19.00 Mesteca Peyton — 20.00 Dnevnik — 20.35 Laura, ameriški film — 22.00 Glasba iz studia B — 22.40 Poročila.